DARE BLUE LINE EDITION

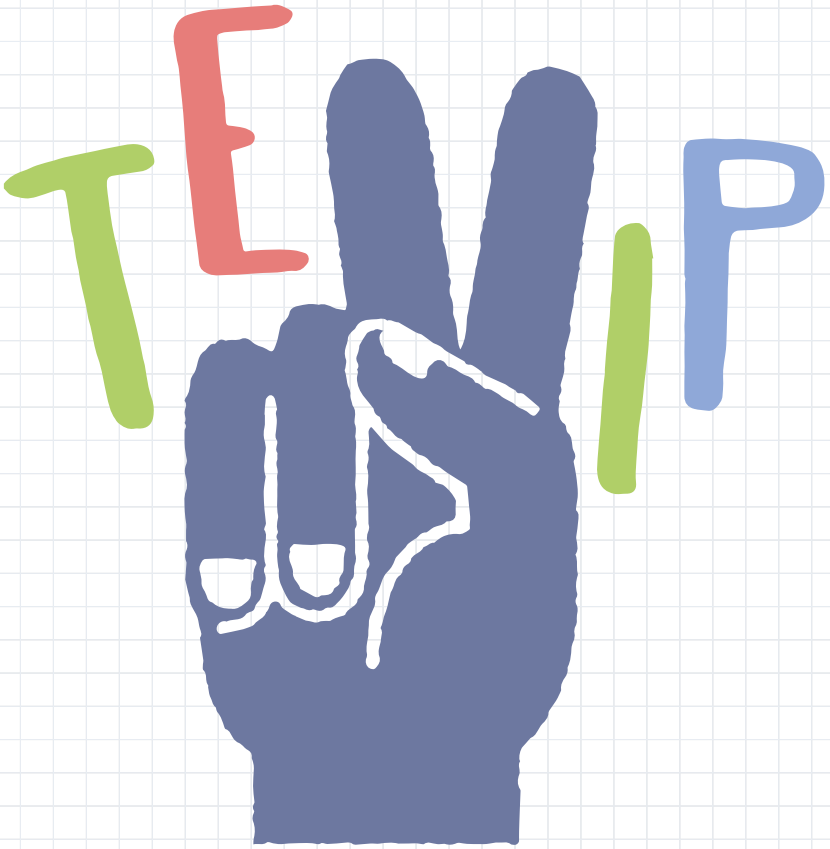

EUROPEJSKIE WARTOŚCI W DZIAŁANIU

PODRĘCZNIK

DARE Democracy and Human Rights Education in Europe
planpolitik
Youth of Europe
CEO Centrum Edukacji Obywatelskiej
Educare ai diritti umani
agape centro di educazione alla mondialità
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

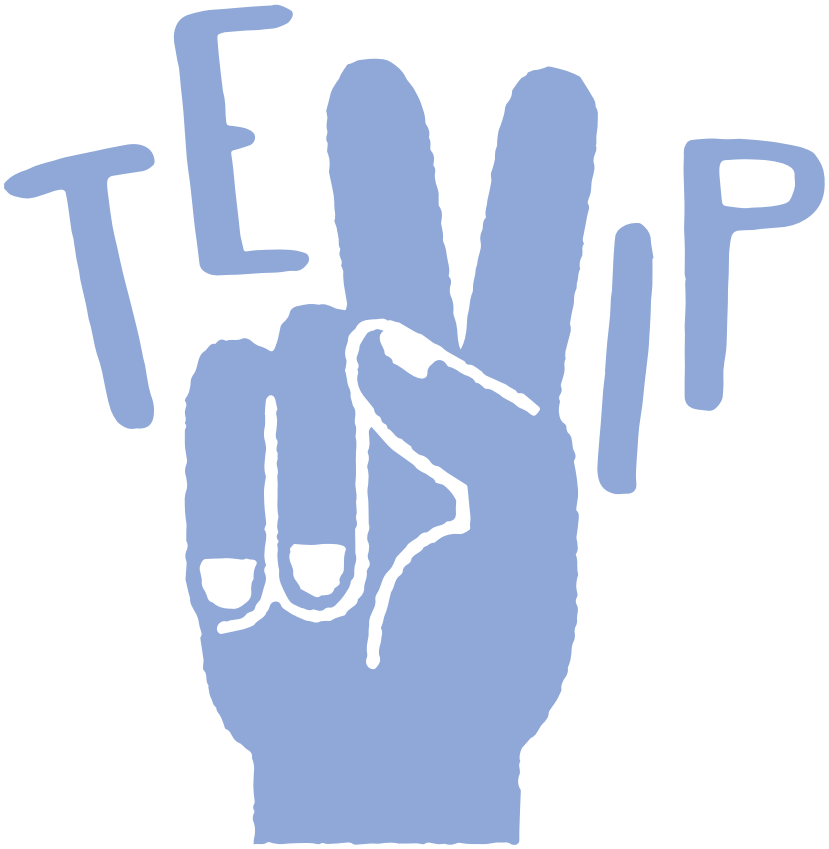

EUROPEJSKIE WARTOŚCI W DZIAŁANIU

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I

Wprowadzenie 2

Jak powstawał podręcznik? 3

Konsorcjum TEVIP 4

Sieć DARE 5

Założenia podręcznika 6

LIST PRZEWODNI 9

ROZDZIAŁ II

Metodologie TEVIP 18

Słownik wartości 21

Wartości europejskie w działaniu – Tabela poglądowa 23

Wartości i ja (zestaw ćwiczeń) 29

Wartości i Europa (zestaw ćwiczeń) 40

Wartości europejskie w działaniu (zestaw ćwiczeń) 56

WARSZTATY DLA TRENERÓW I MŁODZIEŻY – DOŚWIADCZENIE TEVIP

Młodzież – założenia i przebieg 67

Trenerzy – założenia i przebieg 69

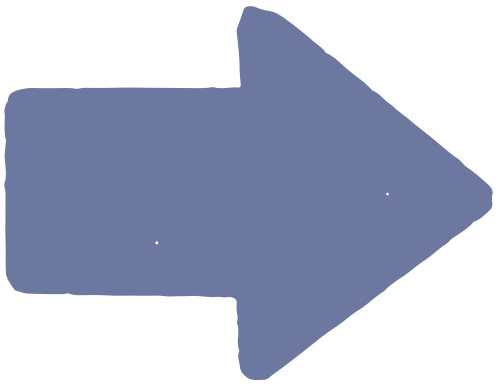

ROZDZIAŁ I

WPROWADZENIE

Projekt TEVIP (Europejskie wartości w działaniu) jest współfinansowany z programu Erasmus+ i zajmuje się tematyką wartości ponieważ:

» wartości są demokratyczne w tym sensie, że każdy posiada jakiś system wartości;
» wartości są uniwersalnym przewodnikiem, ponieważ wyznaczają kierunek dla osobistych postaw i działań.

Jednocześnie – zdaniem realizatorów projektu TEVIP – demokratyczność i uniwersalizm wartości są niewystarczająco wykorzystane w radzeniu sobie z wyzwaniami współczesnego świata (poli-tycznymi, społecznymi i gospodarczymi) takimi jak np.: manipulacja i ideologizacja, populistyczne tendencje, polaryzacja i podziały społeczne.

Ważnym punktem odniesienia dla naszego rozumienia wartości są wartości europejskie:

Europa narodziła się z niesamowitą historią: społeczność, która postanawia żyć w pokoju, zjednoczyć się pod wspólną tożsamością po wiekach walki, rzezi i mordowania się wzajemnie. Nagle, może pod wpływem strachu wywołanego brutalnością wojen, w bardzo krótkim czasie postanawiają stać się jednym organizmem."

W ten sposób „Narody Europy, tworząc między sobą coraz ściślejszy związek, są zdecydowane dzielić ze sobą pokojową przyszłość opartą na wspólnych wartościach”

O jakich wartościach mowa w powyższych cytatach? Czy wciąż one obowiązują? Naiwnością byłoby sądzić, że to co jest zawarte w tekście cytowanych traktatów międzynarodowych obowiązuje do dziś – od momentu ich powstania kontekst społeczny, ekonomiczny, polityczny i kul-turowy uległ transformacji. Dlatego w projekcie TEVIP – odwołując się do wartości wskazanych w traktatach – postanowiliśmy zacząć od początku, czyli od „tu i teraz”.

Nasza diagnoza „tu i teraz” wskazuje na: potrzebę pilnego zrozumienia złożoności współczesne-go społeczeństwa; konieczność podjęcia odpowiedzialnych, obywatelskich działań dotyczących zarządzania dobrem wspólnym; konieczność skoncentrowania naszych wysiłków w sposób szczególny na sytuacjach marginalizacji, wyzysku i obrażania godności osobistej.

Zaimki „nasz”, „my” wymagają od nas z jednej strony osobistego zaangażowania (wynikającego z ponownego odkrycia wartości, które mają znaczenie dla naszego życia codziennego, a w kon-sekwencji, sterują naszymi działaniami), z drugiej – podkreślają wymiar wspólnotowego działania.

Prezentowany podręcznik gromadzi propozycje aktywności edukacyjnych, które mogą pomóc przeprowadzić młodych Europejczyków (a także nas samych, jako edukatorów) przez proces odzyskiwania – dzięki nowym definicjom (redefinicjom) i nowej narracji – wartości europejskich, a następnie ich praktycznego wdrażania w codziennym życiu (osobistym i społecznym). Mają one też ułatwić zrozumienie towarzyszących wartościom konfliktów.

Harmonogram projektu TEVIP

JAK POWSTAWAŁ PODRĘCZNIK?

1. **IDENTYFIKACJA OSOBISTYCH WARTOŚCI**

Jakie wartości mnie odzwierciedlają? Czy i jak uwidacznia się to w moich zachowaniach, działaniach wobec siebie i innych? Co nas łączy, a co nas różni? Gdzie jest przestrzeń do współpracy?

2. **IDENTYFIKACJA EUROPEJSKICH WARTOŚCI I ICH ANALIZA**

Czym są wartości europejskie i co dla mnie oznaczają? Które są dla mnie najważniejsze? Czy perspektywa narodowa jakoś to różnicuje?

3. **OPRACOWANIE KONCEPCJI SYTUACJI EDUKACYJNYCH ORAZ PROPOZYCJI AKTYWNOŚCI**

Jak objąć wartości? Jak chcemy podejść do wartości? Jakie cele edukacyjne stawiamy? Jakie metody najlepiej pozwolą pogłębiać wartości, ale jednocześnie je odzwierciedlać w praktyce?

4. **TESTY AKTYWNOŚCI EDUKACYJNYCH I ICH MODYFIKACJA**

Czy propozycje sytuacji edukacyjnych są dostosowane do odbiorców? Czy są dla nich interesujące? Czy uwzględniają ich kontekst osobisty, społeczny, narodowy? Czy tworzą przestrzeń do dialogu i własnych refleksji? Czy pobudzają do działania?

5. **FINALIZACJA DYSKUSJI**

Czym nasz podręcznik może wyróżniać się spośród innych? Kto jest jego bezpośrednim odbiorcą? Jak możemy usystematyzować refleksje, materiały, metody, działania i przyczynić się do zmiany?

KONSORCJUM TEVIP

PARTNERZY

planpolitik (Niemcy)
Organizacja, która koncentruje się na tworzeniu i upowszechnianiu metod i aktywności do wykorzystania w szeroko rozumianej obywatelskiej i europejskiej; projektuje, tworzy i facylituje gry typu RPG, symulacje.

DARE Network for democracy and human rights in Europe (Niemcy)
Organizacja zajmująca się badaniami, analizą i ewaluacją treści edukacyjnych; organizuje, przeprowadza i testuje aktywności szkoleniowe oraz prowadzi działania upowszechniające.

Rete educare diritti umani (REDU) (Włochy)
Organizacja kulturowa promująca prawa człowieka we Włoszech i za granicą; organizuje szkolenia dla osób zaangażowanych w ścieżki edukacyjne i treningowe oraz upowszechnia narzędzia do nauczania o prawach człowieka i odpowiedzialnego obywatelstwa.

Agape Centro Ecumenico (Włochy)
Międzynarodowe centrum wolontariatu; organizuje wydarzenia, szkolenia i kolonie dla wszystkich grup wiekowych o tematyce socjo-politycznej i teologicznej; specjalizuje się w interaktywnej pracy z dużymi grupami. w dużych grupach.

Centrum Edukacji Obywatelskiej/CEO (Polska)
Ogólnopolska organizacja pozarządowa; współpracuje ze szkołami, nauczycielami, edukatorami oraz instytucjami zajmującymi się edukacją; koncentruje się na tworzeniu i upowszechnianiu materiałów edukacyjnych i metod nauczania oraz bezpośrednim wsparciu szkoleniowym nauczycieli.

Youth of Europe (Polska)
Młodzieżowa organizacja zajmująca się realizacją projektów międzynarodowych (w ramach Erasmus+); pracuje z młodzieżą, testuje i wdraża innowacyjne metody edukacyjne.

DARE NETWORK

Membership Statistics:

» **40 Organizations**
od 19 Countries

» **2 European level**
organizations

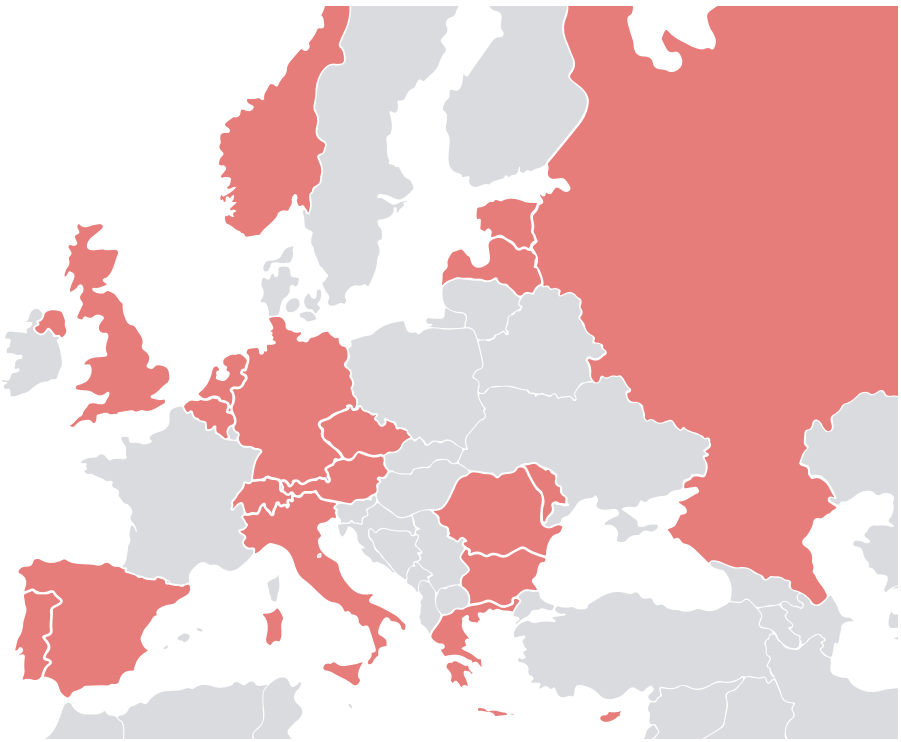

Austria
» Zentrum polis- Austrian Centre for Citizenship Education in Schools
» ETC Graz (European Training and Research Centre for Human Rights and Democracy)
» Demokratiezentrum Wien
» Verein Sozialprofil e.V.

Belgium
» Mediel asbl

Bulgaria
» Partners Bulgaria Foundation

Cyprus
» CNTI (Cyprus Neuroscience and Technology Institute)
» Kıbrıslı Türk Insan Hakları Vakfı- Turkish Cypriot Human Rights Foundation

Czech Republic
» Mulktikulturní Centrum Praha

Estonia
» Jaan Tõnisson Institute

Europe
» Euroclio. European Association of History Educators
» EduNET

Germany
» Arbeitskreis deutscher Bildungsstätten (AdB)
» Sonnenberg-Kreis e.V.
» Humanity in Action Deutschland e.V.
» MitOst e.V.
» Culture Goes Europe e.V.
» Right now- Human Rights consultancy & training
» Bund für Soziale Verteidigung e. V.

Greece
» University of the Peloponnese- Department of Social and Education Policy
» EN.O Greece
» EUphoria.

Italy
» ONG Scuola Strumento di Pace- E I P Italia
» Centro per la Cooperazione Internazionale (CCI)
» Rete educare ai diritti umani (REDU)

Latvia
» Baltic Human Rights Society
» Izglitibas attistibas centrs (IAC)
Education Development Centre (EDC)

Moldova
» Terra-1530

Netherlands
» Human Rights Campus

Norway
» Norwegian Helsinki Committee
» MENNESKERETTIGHETSAKADEMIET- Human Rights Academy

Portugal
» dínamo
» Rede Inducar

Romania
» EUROED Association Adult education
» Friendship Ambassadors Association
» Gutenberg Association
» Intercultural Institute Timisoara

Russian Federation
» Saint-Petersburg Institute of Law

Spain
» Fundación Educativa y Asistencial Cives

Switzerland
» Demokrative – initiative for civic education

United Kingdom
» UCL- International Centre for Education for Democratic Citizenship
» Young Citizens

ZAŁOŻENIA PODRĘCZNIKA[1]

Aktywności edukacyjne w projekcie TEVIP powstały z wykorzystaniem nieformalnego i eksperymentalnego myślenia poszczególnych Partnerów o edukacji oraz ich dotychczasowych doświadczeń w tworzeniu sytuacji edukacyjnych.

Uczenie o wartościach, kształtowanie postaw i modelowanie zachowań musi odbywać się z wykorzystanie interaktywnych, angażujących metod i strategii uczenia się, które koncentrują się bezpośrednio na uczestnikach i ich doświadczeniach oraz tworzą przestrzeń do współpracy, rozmawiania, słuchania, przekazywania i odbierania uczuć własnych i innych, do działania.

Tworzą przestrzeń do doświadczania konkretnych sytuacji i nieustannych interakcji pomiędzy uczestnikami, z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacyjnych (werbalnych, niewerbalnych, parawerbalnych).

Uczenie się przez działanie pozwala eksperymentować z tematami i wartościami, wokół których zbudowana jest dana aktywność/sytuacja edukacyjna.

Uczestnictwo w aktywnościach z założenia jest dobrowolne, w centrum uwagi jest zawsze uczestnik/uczestniczka i jego/jej rozwój.

Wszystkie techniki, metody i inne formy aktywności opisane w podręczniku zostały wypracowane przez Partnerów projektu TEVIP, następnie przetestowane i zmodyfikowane w oparciu o dane zebrane z doświadczeń uczestników.

Współpraca Partnerów z różnych obszarów geograficznych Europy (centralna, wschodnia i zachodnia) umożliwiła uwzględnienie w podręczniku różnic wynikających z historii demokracji w tych krajach, wrażliwości na wybrane wartości oraz towarzyszących im wyzwań na poziomie narodowym.[1]

ADRESACI PODRĘCZNIKA

- **młodzi ludzie**
- **nauczyciele, edukatorzy, trenerzy**
- **pracownicy młodzieżowi**
- **prawodawcy lokalni (krajowi) i europejscy**
- **aktywiści**

1 Szczegóły dotyczące metodologii aktywności opisane zostały w kolejnym rozdziale.

DLACZEGO TEN PODRĘCZNIK JEST WYJĄTKOWY?

Punktem wyjścia – realne doświadczenie
W sytuacjach edukacyjnych nie zachęcamy do rozpoczynania procesu uczenia się od wyjaśnienia znaczeń, by dopiero w kroku kolejnym zastosować je w praktyce. Dlatego sięgamy po codzienne doświadczenia, sytuacje sporów i kontrowersji wprost z mediów, stereotypy oraz sprzeczności kulturowe i symboliczne – wybrane aktywności pozwalają, w oparciu o te doświadczenia i sytuacje, identyfikować wartości, rozmawiać o nich oraz o tym, co może być dla nich zagrożeniem.

Uczestnik w centrum uwagi
Wszystkie aktywności w centrum stawiają uczestnika i jego osobisty rozwój. Umożliwiają indywidualne i grupowe doświadczenie sytuacji „z udziałem" wartości oraz ich bezpośrednią internalizację Osiągamy to dzięki nieformalnemu nauczaniu. Uczestnictwo w aktywnościach jest dobrowolne.

Różnorodność perspektyw i znaczeń
Sposób formułowania aktywności pozwala doświadczać różnych sytuacji, poznawać i przyjmować różne punkty widzenia na temat dyskutowanych wartości. Tworzy przestrzeń do odkrywania niejasności wynikających z terminologii, oraz do pogłębionej refleksji na temat znaczeń i tego, w jaki sposób każda osoba może przypisać różne znaczenia tej samej wartości.

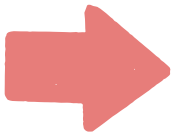

Początek zmiany
Celem wszystkich aktywności jest uświadomienie uczestnikom i uczestniczkom, w jaki sposób codzienne konflikty i kontrowersje wywołują dyskusje o wartościach oraz jak te wartości mogą posłużyć jako narzędzie zmiany społecznej.

CO ZNAJDZIESZ W PODRĘCZNIKU?

1. **LIST PRZEWODNI**

Kierowany jest do politycznych i europejskich decydentów, aktywistów oraz wszystkich osób pracujących w sektorze edukacyjnym. Opisujemy w nim krótko naszą (z perspektywy Partnerów projektu TEVIP) diagnozę obecnej sytuacji, podkreślając w niej te tematy, zjawiska i wydarzenia z życia publicznego, które mają znaczący wpływ na współczesny kształt demokracji w Europie. W liście wskazujemy możliwe ścieżki rozwoju i zmiany, kierunki w naprawianiu współczesnego świata i rozwiązywana dotykających go problemów. Podkreślamy znaczenie w tym procesie osobistego odkrywania siebie i osobistych wartości, nowej narracji oraz realizacji wartości europejskich w codziennym zyciu każdego z nas.

2. **SŁOWNICZEK**

Zbiera często używane pojęcia w liście przewodnim, podręczniku oraz podczas działań edukacyjnych podejmowanych w projekcie TEVIP. Obok ogólnego wyjaśnienia ich znaczenia, wskazujemy konkretne skojarzenie oraz podkreślamy sprzeczność samych terminów oraz różne perspektywy i punkty widzenia, które mogą prowadzić do nieporozumień wokół tych pojęć. Słowniczek charakteryzuje również otwartość na wybrane kwestie, niuanse i dosłowność oraz metaforyczność znaczeń.

3. **ZESTAW AKTYWNOŚCI EDUKACYJNYCH**

Kierowany jest do nauczycieli, edukatorów, trenerów i młodych ludzi, którzy chcą aktywnie działać na rzecz europejskich wartości. Autorzy wykorzystali doświadczenia, metodologie i podejścia z nauczania nieformalnego, opartego na realnym doświadczeniu i/lub działaniu nauczania. Zostały uporządkowane w trzech tematycznych kategoriach:

- Wartości i ja
- Wartości i Europa
- Europejskie wartości w działaniu

Wszystkie aktywności – choć powstawały we współpracy i w jakims stopniu uwzględniają doświadczenia i konteksty państw wszystkich Partnerów - powinny być refleksyjnie adaptowane do narodowego i kulturowego kontekstu grupy, która z nich korzysta.

4. **DODATKOWE MATERIAŁY**

W podręczniku zamieszczamy także dokumenty, rekomendacje, linki do różnorodnych źródeł, które obejmują tematykę wartości (w tym wartości europejskich) – nie tylko czynią ten podręcznik bardziej komplementarnym, ale też wzbogacają lekturę.

LIST PRZEWODNI

DLACZEGO TEVIP?

Projekt TEVIP ma na celu promocję otwartego i pokojowego społeczeństwa europejskiego. W odróżnieniu od dotychczasowych podejść do zjednoczenia Europy w TEVIP skupiamy uwagę na wartościach regulujących zachowania jednostek i całego społeczeństwa. Niemieckie, polskie oraz włoskie organizacje przyglądają się temu aspektowi, rzadko pojawiającemu się w debatach politycznych czy działaniach edukacyjnych kierowanych do młodych ludzi.

Kluczowe dla zrozumienia złożonych, czasem sprzecznych ze sobą współczesnych zjawisk na poziomie lokalnym i europejskim jest uczenie się i rozmowa o wartościach, w szczególności o wartościach europejskich

Dyskutowanie o wartościach może prowadzić do wzajemnego usłyszenia się i zrozumienia się, do dialogu oraz do uruchomienia myślenia krytycznego. W konsekwencji może to pomóc tworzyć społeczeństwo, w którym różnorodność jest spoiwem, a nie przyczyną polaryzacji i konfliktów.

Wartości europejskie stanowią istotne narzędzie do budowania bardziej sprawiedliwego i pokojowego społeczeństwa, w którym szanujące się prawa człowieka i jego godność.

PO CO LIST PRZEWODNI?

W dokumencie tym zbieramy i upowszechniamy główne myśli i refleksje, które pojawiły się w trakcie pierwszych spotkań w Projekcie. Chcemy, by jego czytelnicy - lokalni i europejscy prawodawcy, aktywiści, edukatorzy, nauczyciele i trenerzy - czerpali z niego inspirację do własnych rozmyślań na poziomie politycznym, społecznym czy edukacyjnym. Mamy nadzieję, że poprzez wyrażone w nim stanowisko uda nam się przyczynić do głębszego zrozumienia znaczenia wartości dla funkcjonowania społeczeństwa i w życiu osobistym każdego z nas.

KONTEKST:
WSPÓŁCZESNA EUROPA

Współczesna Europa jest bardzo złożoną rzeczywistością, którą trudno jest odczytać i zrozumieć tak młodym ludziom, jak i dorosłym. Pojawia się wiele trudnych, często nieoczekiwanych sytuacji i zjawisk, które pozostawiają nas z gorzką wizją teraźniejszości i niewielką nadzieją na lepszą przyszłość. Pośród tych niepokojów rysują się też nowe scenariusze i paradygmaty, przywracające zaufanie i spokój.

Obecnie panuje tendencja skupiania się głównie na słabościach, problemach i zagrożeniach w Europie, przy jednoczesnym przedstawianiu fragmentarycznej, i tym samym w jakimś stopniu przekłamanej rzeczywistości.

W projekcie TEVIP jako cel wyznaczyliśmy sobie działanie na rzecz prezentacji pozytywnego, wieloaspektowego i złożonego świata opartego o wartości. Naszym zdaniem, pozytywne podejście do współczesnych, także tych najtrudniejszych sytuacji nie jest metodą na ukrywanie problemów, a pierwszym prawdziwym krokiem w stronę ich rozwiązania.

DLACZEGO W PROJEKCIE TEVIP SKUPIAMY SIĘ NA PROMOWANIU WARTOŚCI EUROPEJSKICH?

Zdajemy sobie sprawę, że wzrost liczby eurosceptycznych, antydemokratycznych i populistycznych partii oraz organizacji stanowi zagrożenie zarówno dla poziomu zaufania obywateli w europejski projekt, jak i utrzymania liberalnych i demokratycznych systemów. Jeśli jednak spojrzymy ponad rozłamami, wyłania się nam kilka ruchów, zrzeszeń i jednostek (nie tylko „protestujących"), które wciąż wierzą w demokrację i integracje europejską i o nie zabiegają.

Stojące za nimi inicjatywy promują wiarygodne rozwiązania polityczne na poziomie lokalnym, krajowym i europejskim.

Wyczuwamy silną kulturę i retorykę strachu – przed nieznanym, przed innym, przed przyszłością, co przyczynia się do narastającego uczucia niepewności i niepokoju w społeczeństwach. Z jednej strony strach ten jest często odpowiedzią na niespotykane do tej pory tempo i wielość zmian, których doświadczamy. Z drugiej strony strach jest wykorzystywany przez polityków, partie i różne ruchy społeczne w celu manipulowania opinią publiczną. Równolegle do tych zjawisk pojawiają się ludzie, którzy decydują się na wprowadzanie kultury spotkań, bliskości, dialogu i akceptacji (np. młodzi ludzie zaangażowani w wolontariat, pracownicy młodzieżowi oraz edukatorzy każdego dnia zabiegają o prawo do studiowania dla tych, którzy wywodzą się ze środowisk o trudniejszych warunkach społecznych i ekonomicznych). Prowadzone są też rozmaite kampanie mające zwrócić uwagę na ten problem.

Naszym zdaniem decyzje polityczne często podejmowane są poprzez „głośną mniejszość", która z różnych powodów zdominowała dyskurs demokratyczny poprzez autorytarną retorykę wykluczenia i agresywne ideologie. Niebezpośrednio doprowadziło to do zwiększenia się przypadków ekstremizmu i przemocy. Wciąż jednak istnieje „milcząca większość" ludzi, którzy nie godzą się na kulturę przemocy i którzy codziennie w swoich rodzinach, grupach rówieśni-

czych, miejscach edukacji lub pracy zachowują się w sposób rozwijający relacje, z szacunkiem i empatią. Na całym świecie przez ostatnie kilka lata prowadzone były kampanie przeciwko wszelkim formom przemocy (psychologicznej, fizycznej i werbalnej), które doczekały się zaangażowania tysięcy zwolenników. W projekcie TEVIP chcemy oddać głos tej „milczącej większości" i zapewnić młodym ludziom bezpieczną przestrzeń, w której mogą rozwijać umiejętności i postawy obywatelskie.

Partnerstwo zbudowane wokół TEVIP przygląda się różnym aspektom funkcjonowania społeczeństw, tworzy przestrzeń do dyskusji o różnicach w sposób niepogłębiający polaryzację poglądów. W przeciwieństwie do dominujących w dyskursie publicznym tendencji podkreślamy znaczenie otwartości i dialogu.

Naszym zdaniem, chowanie się za własnymi poglądami i stanowiskami, niezależnie od ich słuszności, jest bezużyteczne i utrwala zamykanie się, podkreśla różnice, polaryzuje opinie i ruchy, które często walczą w imię tych samych wartości. Tylko otwarcie się na innych oraz słuchanie się może prowadzić do dialogu, wzajemnego zrozumienia, krytycznego odbioru różnych treści i – docelowo - do budowania społeczeństwa, w którym różnorodność staje się spoiwem społeczności a nie elementem polaryzacji i konfliktu.

DLACZEGO WARTO PRACOWAĆ NAD WARTOŚCIAMI?

Świadomi niepokojących trendów i rozłamów we współczesnej Europie uważamy, że niezbędne są zdecydowane działania prowadzące do otwartej i wspólnej refleksji nad wartościami.

Zachowywanie się zgodnie z wartościami oznacza bycie świadomym zasad, których należy przestrzegać oraz tego, gdzie znajdują się granice, których nie można przekroczyć, aby nie naruszyć praw, wartości i wolności innych.

Zachowywanie się zgodnie z wartościami oznacza tworzenie relacji i powiązań, a nie tworzenie różnic i podziałów.

Zachowywanie się zgodnie z wartościami oznacza tworzenie wspólnoty.

Przekonanie o konieczności rozmowy z młodymi ludźmi o wartościach bierzemy z wyników badań przeprowadzonych w pierwszych miesiącach Projektu. Młodzi ludzie wyraźnie podkreślali w nich, jak istotna jest osobista i grupowa refleksja nad wartościami oraz konkretne działania idące za ta refleksją, aby skutecznie zapobiegać konfliktom, promować wzajemny szacunek i akceptację oraz umacniać tożsamość europejską.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że współczesne europejskie społeczeństwa muszą radzić sobie z pewnego rodzaju dezorientacją w tym obszarze. Czasami wartości nie są dogłębnie zrozumiane, czasem są traktowane jako gwarantowane. Dodatkowo często podlegają tendencyjnej przebudowie poprzez modyfikację lub częściową prezentację danych, wiadomości i kontekstów. Osoby u władzy wykorzystują wartości, aby wpływać na cele, zainteresowania i/lub orientacje moralne społeczeństwa lub jego części. Wartości mogą być zniekształcane, odczytywane przez różne pryzmaty i

perspektywy oraz różnorodnie interpretowane. Jednym z problemów powodującym niezrozumienie i dezorientację jest także brak wiedzy o historii jednoczenia się Europy i jej historycznych fundamentach etycznych, społecznych i politycznych.

Aby dobrze zrozumieć palącą kwestię dyskusji o wartościach europejskich warto jeszcze zwrócić uwagę na trzy aspekty:

- **Problemy związane z definicją znaczeń**
  Bez wspólnego zbioru znaczeń łatwo dochodzi do nieporozumień społecznych: Czy wartości mają to samo znaczenie dla wszystkich, czy otrzymują inne znacznie?
- **Problemy związane z działaniem**
  Czasami pojawia się niespójność pomiędzy zasadami a postępowaniem. Nawet gdy znaczenie jest wspólne, zachowanie może być sprzeczne z zasadami: Czy może istnieć dychotomia między zasadami a postępowaniem?
- **Problemy związane z manipulacją**
  Często zaobserwować można tendencyjne opracowanie wartości europejskich, które są przytaczane i wykorzystywane, aby uzasadnić działania, które uderzają w te wartości.

WYZWANIA DLA EDUKATORÓW, TRENERÓW, PRACOWNIKÓW

Codziennie mierzymy się w życiu z wieloma nowymi wyzwaniami. W projekcie TEVIP zdiagnozowaliśmy priorytetowe wyzwania stojące przed młodymi ludźmi i osobami, które aktywnie pracują z młodzieżą (pracownicy młodzieżowi, nauczyciele, trenerzy).

Wyzwania dla młodych ludzi:	**Wyzwania dla edukatorów, pracowników młodzieżowych, nauczycieli i trenerów:**
» Docieranie do źródeł problemów oraz rozwój myślenia krytycznego.	» Dotarcie do młodych ludzi, motywowanie ich do szukania wspólnego języka do budowania relacji.
» Przeżywanie relacji i emocji, które pozwoliłyby nam pokonać wiele podziałów, zmniejszyć strach i wyjść naprzeciw różnorodności z ciekawością i zainteresowaniem.	» Pokonanie nieufności wobec zmian.
» Identyfikowanie wiarygodnych źródeł informacji w gąszczu tych, którymi zasypują nas różnorodne media.	» Pielęgnowanie wartości rozumianych jako narzędzia do dokonywania wyborów i podejmowania decyzji.
» Pielęgnowanie wartości jako narzędzia do nieustannego eksplorowania świata, w celu wzajemnego zrozumienia w wielokulturowym społeczeństwie.	» Umiejętność przedstawienia wydarzeń bieżących w klarowny i krytyczny sposób.
» Postrzeganie niestabilności, niepewności, tego co inne jako szansy, a nie ograniczenia.	

PROPOZYCJE TEVIP
JAK PRZEŁOŻYĆ WARTOŚCI EUROPEJSKIE NA PRAKTYKĘ?

Jak pokonać te wyzwania? Co pomoże odpowiedzieć na złożoność współczesnego społeczeństwa i świata?

1. **Zbudowanie narracji, która połączy nas jako Europejczyków w sposób dialogowy.**
Ta narracja nie może być oparta o wspólne języki, wydarzenia historyczne, cechy kulturowe lub tożsamość religijną, ponieważ podlegają one różnym interpretacjom. Tylko fakt, że wszyscy uznajemy pewne wartości i chcemy otworzyć się na dialog może być punktem wyjścia do kształtowania wspólnej tożsamości europejskiej, która nie tyle zastąpi, co uzupełni różnorodne tożsamości każdego z nas.

2. **Przezwyciężenie ekskluzywnych interpretacji wartości europejskich**
Fakt, że wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej podzielają wybrane wartości nadaje pojedynczym stronom wymiar europejski. Jednak te wartości muszą posiadać cechy inkluzyjności, a nie ekskluzywności (definiowane jako: kto jest NASZ, a kto OBCY).

3. **Stworzenie otwartej przestrzeni do debaty i uczenia się**
Musimy zaakceptować to, że są rożne sposoby interpretacji i wdrażania wartości europejskich. Wychodząc od wspólnej ogólnej idei wartości musimy otworzyć umysł, zaangażować się w respektowanie wzajemnych poglądów i chcieć stworzyć wspólny grunt - źródło dla samorozwoju i uczenia się.

4. **Wspieranie rozwoju krytycznego myślenia.** W edukacji formalnej i nieformalnej musimy brać pod uwagę nie tyle poznawanie treści, co rozwijanie kluczowych kompetencji obywatelskich, które są niezbędne do życia w złożonym i wielokulturowym społeczeństwie oraz do zapewnienia swobodnego rozwoju własnej tożsamości.

5. **Wykorzystanie interaktywnych metod promujących otwartą debatę.**
Różnorodne metody dyskusji, debatowania i rozmawiania są odpowiednim narzędziem do podnoszenia świadomości na wybrane tematy oraz do rozwijania empatii wobec drugiej strony.

Bezpośrednim wkładem projektu TEVIP w reagowanie na złożoność współczesnych realiów i w budowanie pokojowego i inkluzyjnego społeczeństwa jest promowanie nowych metod i narzędzi edukacyjnych, skoncentrowanych na upowszechnianiu wartości europejskich.

Aktywności edukacyjne przygotowane i promowane w ramach Projektu przetestowane przez młodzież i dorosłych i będą zebrane w podręcznik. Mogą być inspiracją dla tych, którzy pracują z młodzieżą (w szkole i poza nią) oraz źródłem praktycznych narzędzi edukacyjnych.

Pozwalają na:

- reagowanie na złożoność świata poprzez metody dyskusji, dialogu, wzajemnego uczenia się
- tworzenie przestrzeni do spotkania bez polaryzowania
- opinii tworzenie inkluzyjnych narracji.

Dzięki tym nowym narzędziom i materiałom TEVIP dąży do zbudowania środowiska wzajemnego szacunku, uczciwości i autentyczności. Środowiska, w którym różnice są postrzegane konstruktywnie i eksplorowane przez pryzmat wartości, które charakteryzują nasze działania.

Tylko dzięki reflektowaniu wartości europejskich i próbom ich przenoszenia na codzienne działania możliwe będzie: rozwinięcie umiejętności myślenia krytycznego, stworzenie przestrzeni do dialogu i umożliwienie różnym ludziom wysłuchanie się wzajemne, także wtedy, gdy rozpoczynają dialog po przeciwnych stronach barykady.

Wartości są podstawowymi czynnikami motywującymi nasze czyny. Jeżeli chcemy dążyć do pozytywnej zmiany w naszej społeczności musimy w pierwszej kolejności nauczyć się języka zmiany. Język ten jest reprezentowany przez te same wartości, które wskazujemy jako narzędzia do wzajemnego zrozumienia.

ROZDZIAŁ II

W rozdziale tym prezentujemy wypracowaną w projekcie TEVIP metodologię pracy z młodzieżą wspierającą edukatorów w prowadzeniu działań edukacyjnych wokół wartości. W kolejnych podrozdziałach przybliżamy:

METODOLOGIĘ TEVIP:

krótkie wprowadzenie do nauczania pozaformalnego jako podstawy działań edukacyjnych TEVIP.

ZŁOTE ZASADY TEVIP:

przydatne w planowaniu i prowadzeniu działań edukacyjnych wokół wartości.

TABELĘ POGLĄDOWĄ TEVIP:

zestaw działań edukacyjnych uporządkowanych w kluczowe obszary.

POJEDYNCZE AKTYWNOŚCI I ĆWICZENIA EDUKACYJNE TEVIP:

przygotowane, przetestowane i zmodyfikowane podczas Projektu.

PRZYKŁADOWE WARSZTATY TEVIP:

od jednego dnia warsztatowego do tygodniowego kursu o wartościach.

Metodologie TEVIP

Działania edukacyjne TEVIP zostały zaprojektowane we współpracy wszystkich partnerów Projektu, a następnie przetestowane podczas szkoleń/warsztatów na poziomie krajowym (Polska, Niemcy, Włochy) i międzynarodowym (podczas młodzieżowych spotkań skupiających uczestników z różnych krajów Europy), ocenione i zmodyfikowane na podstawie informacji zwrotnych.

Wszyscy Partnerzy w trakcie prac nad działaniami sięgnęli po metodologię z jednej strony najbardziej adekwatną dla poruszanych zagadnień, z drugiej elastyczna i możliwą do adaptacji - nauczyciele, edukatorzy, osoby pracujące z młodzieżą mogą swobodnie i korzystać z zaproponowanych metod, dostosowując je do bieżących potrzeb i kontekstów.

Większość zaproponowanych działań edukacyjnych ma źródło w doświadczeniu uczenia (się) pozaformalnego.

Co to jest uczenie (się) pozaformalne?

UUczenie się pozaformalne - w przeciwieństwie do uczenia się formalnego (które odbywa się w formalnych i ustrukturyzowanych warunkach, takich jak szkoły) i uczenia się nieformalnego (czyli uczenia się spontanicznego, które ma miejsce w życiu codziennym) - jest interwencją edukacyjną planowaną i opracowywaną przez pedagoga, pracownika młodzieżowego lub trenera, który działa przede wszystkim jako moderator procesu uczenia się.

Uczenie (się) pozaformalne to przede wszystkim uczenie (się) przez działanie - uczący się zdobywają wiedzę przede wszystkim z sytuacji, których doświadczają oraz rozwijają się wspólnie, w relacji poziomej z prowadzącymi proces uczenia.

Najważniejszymi wyróżnikami edukacji pozaformalnej są:

- uczący/a się jest w centrum;
- uczenie się jest dobrowolną decyzją i samodzielnym wyborem uczącego się;
- działania edukacyjne zorientowane są na proces, a nie na wyniki;
- charakteryzuje je holistyczne podejście - aspekty emocjonalne i relacyjne są równie istotne jak te poznawcze;
- uczenie się odbywa się poprzez horyzontalną interakcję między uczestnikami/uczestniczkami;
- uczenie się przez doświadczenie charakteryzuje pracę grupy - to z doświadczenia mogą wyłaniać się emocje, pomysły i wyniki, które zachęcają do debaty.

Kiedy mówimy o wartościach, postawach czy zachowaniach model transmisyjny jest nieskuteczny, dlatego w projekcie TEVIP proponujemy skupienie się na uczestnikach, ich doświadczeniu i przestrzeni do refleksji nad nim. Kluczowe też jest sięgnięcie do różnych kanałów komunikacji, metod interaktywnych z możliwością stawiania pytań, kwestionowania pewnych stanowisk, reinterpretacji rzeczywistości oraz odrywania się od stereotypowego myślenia.

Złote zasady TEVIP

Aby maksymalnie wykorzystać możliwości uczenia (się) pozaformalnego i zminimalizować towarzyszące mu ryzyka trzeba pamiętać o kilku zasadach przy jego organizowaniu.

W uczeniu (się) pozaformalnym kluczowe są:

1. Docenienie znaczenia grupy dla procesu edukacyjnego i zaplanowanie odpowiedniego czasu na jej zbudowanie i integrację. Jeśli zakładamy, że uczenie (się) zachodzi w grupie i przez grupę stworzenie swobodnej i pozbawionej osądu atmosfery jest niezbędne. Ważne jest też, by stworzyć takie warunki, w których każdy/każda będzie czuł się bohaterem/bohaterką i będzie miał/a poczucie wpływu i sprawczości.

2. Proponowanie działań, które odnoszą się do rzeczywistości i które pozwalają uczestnikom i uczestniczkom zdobyć praktyczne doświadczenie, eksperymentować lub ponownie zinterpretować własne doświadczenia.

3. Uwzględnienie potrzeb, oczekiwań, czasu i możliwości uczestników i uczestniczek – w końcu to on/ona ma być w centrum działania edukacyjnego i ew. zmodyfikowanie pod tym kątem działań (bez zmiany wcześniej ustalonych celów).

4. Poświęcanie dużo uwagi i czasu na wysłuchanie różnych opinii. Dyskusja pod koniec każdego ćwiczenia ma na celu umożliwienie każdemu uczestnikowi/uczestniczce wyrażenia swoich opinii i emocji, wspólne przerobienie tego, czego doświadczyli i wyciągnięcie lekcji, które można wykorzystać w ich życiu codziennym.

W projekcie TEVIP dodatkowym wyzwaniem jest – obok odniesienia do uczenia (się) pozaformalnego – tematyka działań edukacyjnych skoncentrowana wokół wartości. Dlatego cztery wcześniejsze „złote zasady" rozbudowaliśmy o kolejne, niezbędne do poprowadzenia skutecznych interwencji edukacyjnych:

- Facylitator jest punktem odniesienia i przewodnikiem dla uczestników. Oznacza to, że aby wiarygodnie przeprowadzić uczestników/uczestniczki przez głęboką refleksję nad wartościami, powinien wcześniej sam sobie zadać te same pytania, nad którymi będzie pracował z grupą (Jakie wartości kierują moimi działaniami? Kiedy działam, rezygnując z moich osobistych wartości? Dlaczego? Czy chcę słuchać tych, którzy myślą inaczej niż ja? itp.).

- Facylitator odczytuje konkretne i codzienne konflikty, kontrowersje czerpane z mediów, stereotypy, które otwierają pytania na temat wartości. W tych sytuacjach ważne jest, aby prowadzący rozumiał różne stanowiska, przyczyny sporu, różnice w znaczeniach przypisywanych pojedynczym słowom czy zdaniom. Tylko poprzez odniesienie do konkretnych sytuacji uczestnicy lepiej zrozumieją kontekst działania edukacyjnego, poważnie zastanowią się nad wartościami i dadzą z siebie wszystko, aby znaleźć powiązania tych wartości z własnym doświadczeniem.

- Facylitator dostosowuje działania do kontekstu (naród, miasto, szkoła, ośrodek młodzieżowy, wiek uczestników, wielkość grupy, poziom znajomości między uczestnikami/uczestniczkami itp.) i przygotowuje – w oparciu o materiały TEVIP - propozycję ściśle dopasowaną do rzeczywistości jak najbliższej uczestnikom/uczestniczkom.

- Facylitator ma otwarty umysł - tylko poprzez akceptację i aktywne słuchanie można stworzyć przestrzeń do wzajemnego zrozumienia i pokoju.

- Facylitator jest żywym przykładem, że akceptacja i aktywne słuchanie są możliwe podczas prowadzenia działań i ułatwiają wymianę opinii. Zapewnia wszystkim przestrzeń do dialogu, angażuje i docenia tych, którzy mają tendencję do pozostawania na uboczu i tworzy przestrzeń do nieporozumień, gwarantując, że wszyscy czują się szanowani i słuchani.

- Facylitator korzysta z narzędzi do zarządzania konfliktami, które mogą wynikać z różnych punktów widzenia. Tam, gdzie w grę wchodzi wrażliwość i osobiste doświadczenia konflikt jest częścią budowanej relacji i jako taki musi być zaakceptowany i ukierunkowany na konstruktywne rozwiązania.

- Facylitator nie może szukać dobrych i złych punktów widzenia pośród tych wyrażonych przez uczestników/uczestniczki ani próbować prezentować własnych wartości jako najlepszych. Jest jednocześnie autentyczny i - gdy zostanie o to poproszony - może pokazać i wyrazić swoją opinię, dowodząc, że jest to jego własna opinia, a nie obowiązująca prawda.

- Facylitator umie tworzyć swobodną i pozbawioną osądów atmosferę, docenić nawiązywanie kontaktów i wszelkie nieformalne chwile poza zorganizowanymi aktywnościami.

- Facylitator zna historię wartości europejskich i traktaty, które są głównym punktem odniesienia w projekcie TEVIP. Jednocześnie gwarantuje – swoją postawą - otwartą interpretację, wspiera negocjowanie nowych znaczeń i wspólnych wartości.

Słownik wartości

W tej części publikacji zebraliśmy pojęcia często używane w kolejnych rozdziałach, w liście przewodnim oraz podczas działań edukacyjnych podejmowanych w projekcie TEVIP. Obok ogólnego wyjaśnienia ich znaczenia, wskazujemy konkretne skojarzenie oraz podkreślamy sprzeczność samych terminów oraz różne perspektywy i punkty widzenia, które mogą prowadzić do nieporozumień wokół tych pojęć.

Słowniczek charakteryzuje również otwartość na wybrane kwestie, niuanse i dosłowność oraz metaforyczność znaczeń. Nie należy zatem go traktować jako zestawy definicji, a raczej jako bodziec do refleksji odbiorców tej publikacji: nauczycieli, edukatorów, decydentów i osób pracujących z młodzieżą.

DEMOKRACJA

Termin demokracja ma odległe korzenie, sięgające czasów starożytnych - współczesny świat (w tym Europa) przyjął demokrację – po doświadczeniach innych ustrojów - jako najlepszą formę sprawowania władzy. Etymologicznie demokracja oznacza „system rządzenia przez całą ludność", w którym suwerenna władza sprawowana jest bezpośrednio lub pośrednio przez lud - wszystkich obywateli uprawnionych do głosowania. Historycznie demokracja, jako ustrój miała swoje różne odsłony, które łączyło przede wszystkim poszukiwanie odpowiedniej metody na danie ludziom skutecznej mocy rządzenia i wyrażania siebie.

Przez demokratyczne rozumie się postawę i zachowania osoby, która: jest skłonna do dialogu i do wysłuchania różnych punktów widzenia; jest gotowa do uznania drugiej osoby i jej praw; poszukuje – wspólnie z innymi – rozwiązań dobrych dla wspólnoty; wierzy w demokrację i jej podstawowe wartości (wolność, pokój itp.)

W projekcie TEVIP zwracamy uwagę na fakt, że zachowania „niedemokratyczne" innych osób i instytucji są postrzegane często (także w krajach z długą tradycją demokratyczną) jako oczywiste, akceptowalne dla większości. Wydaje się wręcz, że niedemokratyczne działania i dyskryminujące zachowania są promowane i legitymizowane – właśnie w imię demokracji i stojących za nią wartości. A jednocześnie marginalizowana jest wyraźna opozycja dla niesprawiedliwości i prześladowania. Ponadto – zdaniem realizatorów projektu TEVIP - demokracja przedstawicielska jest niejako zagrożona przez prawa umożliwiające zdobycie obywatelstwa w wielu państwach europejskich.

GWAŁTOWNY EKSTREMIZM

Pojęcie to odnosi się przede wszystkim do przekonań i działań osób, które wspierają lub wykorzystują przemoc uzasadnianą ideologicznie, aby osiągnąć radykalnie ideologiczne, religijne lub polityczne cele.

RÓWNOŚĆ – SPRAWIEDLIWOŚĆ

Jako równość rozumiemy założenie, że każda jednostka (lub społeczność) musi być traktowana w ten sam sposób jak inne, zwłaszcza w kwestii dostępu do praw. W tym ujęciu pojęcie równości jest bardzo podobne do definicji matematycznej równości - oznacza fakt posiadania tych samych właściwości i jest relacją binarną reprezentowaną przez równy symbol, który wiąże dwa byty.

Ważne jest jednak rozróżnienie równości formalnej (przed prawem), w której np. wszyscy mężczyźni /k o - biety mają równą zdolność do czynności prawnych i równą możliwość korzystanie z praw od równości rzeczywistej, która oznacza sprowadzenia wszystkich do tego samego poziomu. Z tego ostatniego sposobu rozumienia równości wynika koncepcja sprawiedliwości.

Równe traktowanie (powiązane z koncepcją równości wobec prawa) różni się zasadniczo od równości szans, której bliżej do sprawiedliwości. Posiadanie tych samych praw i obowiązków nie oznacza posiadania takich samych możliwości.

WOLNOŚĆ

Pojęcie wolności można rozumieć w sensie absolutnym lub relatywnym i ograniczonym. W rzeczywistości zastosowanie pojęcia wolności już samo w sobie stawia konkretne ograniczenia.

Z wolności nie można korzystać wyłącznie w interesie korzystającego i zawsze jest ona ograniczona wolnością innych. Wolność w wymiarze społecznym uwzględnia prawa i obowiązki jest wartością i może być przeżywana[2].

Ograniczenie wolności w praktyce jest powszechnie uznanym faktem – nadal jednak wątpliwości budzi to, kto nakłada i egzekwuje te ograniczenia. Czy dzieje się to na poziomie jednostki czy zbiorowym (np. na podstawie reguł prawnych)? Czy musimy respektować ograniczenia wymuszone przez reguły, nawet jeżeli nie są one wspólne dla wszystkich bądź są dyskryminujące?

Wolność może być postrzegana w sposób proaktywny („wolność do") lub restrykcyjny i pasywny („wolność od").

2 Albert Camus, Il futuro della civiltà europea, 1955

PRAWA CZŁOWIEKA[3]

Trawa człowieka to sytuacje prawne uznawane za fundamentalne dla istoty ludzkiej, których spełnienie nie może być utrudnione przez nikogo (ani przez osobę, ani przez państwo). Są odzwierciedleniem podstawowych potrzeb i konsekwentnie ustanawiają niezbędne standardy godnego życia.

Prawa człowieka są uniwersalne (tj. posiadane przez wszystkich w ten sam sposób), niezbywalne (nie można ich zabrać i odmówić nikomu pod żadnym pozorem), niepodzielne i współzależne (wszystkie prawa są jednakowo ważne i uzupełniają się). Obejmują sferę osobistą (np. prawo do życia), polityczną i wolności (np. wolność słowa), społeczną (np. prawo do małżeństwa i rodziny czy prawo do edukacji).

Prawa człowieka są określane na szczeblu międzynarodowym na mocy traktatów. Należą do nich Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (UDHR) z 1948 r., a także Europejska Konwencja Praw Człowieka z 1950 r. i Konwencja o prawach dziecka (CRC) z 1990 r.

POPULIZM[4]

Pojęciu populizm towarzyszy najczęściej ten rodzaj podejścia, w którym podkreślana jest rola „ludu" i często zestawiana ta grupa z „elitą". Niewielu polityków lub grup politycznych określa siebie jako populistycznych, tym bardziej że w dyskursie politycznym termin ten niesie za sobą pejoratywne znaczenie.

Istnieje kilka wymiarów populizmu politycznego. Wszystkie z nich są obecne w Europie i weszły w kluczowe sfery dyskursu politycznego we wszystkich krajach. Tym, co łączy te nurty jest przede wszystkim tendencja do upraszczania skomplikowanych zagadnień, wymagających głębszego namysłu, refleksji lub dyskusji, aby można je było zrozumieć. Ta tendencja do uproszczonych i łatwych haseł nie pomaga rozwiązać dzisiejszych problemów, które z natury są złożone.

SOLIDARNOŚĆ

Na poziomie etycznym i społecznym solidarność oznacza braterskość i wzajemne wsparcie, które łączą członków wspólnoty.

Jednak powszechna solidarność, która charakteryzuje członków należących do tego samego gatunku, koliduje (a nawet stoi w sprzeczności) z częściową solidarnością, która łączy małe wspólnoty na rzecz wspólnych interesów (np. solidarność klasowa, narodowa).

Można wykazać się solidarnością (wobec kogoś), czyli być solidarnym z kimś lub poprosić o solidarność. Zachowania te mają inne podstawy: dawanie i okazywanie solidarności zakłada bezinteresowną więź. Oczekiwanie solidarności od kogoś zakłada przyjęcie wspólnoty zamiarów/interesów.

TOLERANCJA

Bycie tolerancyjnym oznacza: szanowanie przekonań innych, nawet jeżeli są gruntownie różne od naszych; uznanie odmiennego zachowania lub takiego, które kontrastuje z naszymi własnymi zasadami i potrzebami.

Tolerancja nie zakłada wymiany opinii i poglądów ani „pokojowych negocjacji" opartych o dialog., które mogą (mają) prowadzić do zmiany początkowego stanowiska jednej lub drugiej osoby. Tolerancja zakłada jedynie szacunek do osób, które mają odmienne rozumowanie/zachowanie od naszych, bez oczekiwania ich zmiany.

Tak rozumiana tolerancja różni się od akceptacji, w której elementem kluczowym jest nie tylko uznanie odmienności drugiego, ale też zgoda na tę odmienność na równych warunkach.

WARTOŚCI

Termin wartość pochodzi wprost z języka ekonomicznego, gdzie oznacza cenę czegoś (wartość wymiany) lub użyteczność (wartość wykorzystania). Z czasem pojęcie to przeniknęło do dyskursu etycznego, w którym celem wartości jest ukierunkowanie działań i ocena ich zgodności z normami ogólnie przyjętymi w społeczeństwie. Wartości wyznaczając zachowania jednostki i społeczności umożliwiają ewolucję kondycji człowieka.

W projekcie TEVIP pomijamy aspekt regulacyjny wartości, który dotyczy praw (i obowiązków) skodyfikowanych jako zasady i ma na celu zapewnienie członkom społeczności obiektywnych zasad postępowania w celu pokojowego współistnienia. Zwracamy się przede wszystkim w stronę moralnego i etycznego aspektu, który jest uniwersalny i tkwi w samej wartości.

3 Kompas. Edukacja o prawach człowieka w pracy z młodzieżą, Rada Europy/Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Warszawa, 2005

4 Step – survival toolkit for EDC in Post factual societies, Democracy and Human Rights Education in Europe (DARE), 2018

WARTOŚCI EUROPEJSKIE W DZIAŁANIU – TABELA POGLĄDOWA

DEBATOWANIE O PERSPEKTYWACH

strona 30

do 30 uczestników
do 15 lat

90 minut

Identyfikowanie własnych wartości
Wyrażanie i refleksja nad własnymi wartościami
Refleksja nad wartościami innych

Wyrażanie własnego zdania
Debata

Uczestnicy i uczestniczki mają okazję zastanowić się i omówić ważne dla nich wartości, poznać punkt widzenia innych, zdecentralizować swoją perspektywę i być może zmienić swoje zdanie po wysłuchaniu stanowisk innych osób.

ZNALEZIONE / ZGUBIONE

strona 31

do 38 osób
16-25 lat

80 minut

Identyfikowanie i wyrażanie własnych wartości
Analizowanie różnych koncepcji solidarności i uprzywilejowania
Wspieranie działań związanych z wartościami w życiu codziennym

Zadanie klasyfikacyjne

Uczestnicy i uczestniczki mają możliwość identyfikacji i klasyfikacji osobistych wartości oraz definiowania roli, jaką mogą one odegrać w różnych kontekstach i sytuacjach. Ćwiczenie promuje meta-refleksję nad pojęciem wartości, tym samym odrywając się od specyfiki przypadków.

CZY TO KIEDYŚ CZUŁEM/CZUŁAM?

strona 33

Do 38 osób
16-26 lat

90 minut

Analizowanie różnych punktów widzenia dla tych samych wartości
Słuchanie doświadczeń innych związanych z wybraną wartością analizowanie złożoności wartości i ich związku ze sfery emocji człowieka

Zadanie klasyfikacyjne

Ta aktywność pozwala uczestnikom rozmyślać nad emocjonalnymi aspektami wartości poprzez dzielenie się osobistymi doświadczeniami, w których wartości są bohaterami.

WOKÓŁ WARTOŚCI

strona 34

Do 30 osób
Do 15 lat

45 minut

Identyfikowanie własnych wartości
Wyrażanie i refleksja nad własnymi wartościami
Refleksja nad wartościami innych

koncentryczne kręgi / „karuzela”

Uczestnicy i uczestniczki przeprowadzają dyskusję, najpierw w parach, a następnie w grupie, na temat wartości i roli, jaką odgrywają one w życiu osobistym i społecznym. Poprzez ukierunkowane pytania aktywność pozwala grupie stworzyć wspólny zarys danego tematu i odkryć punkty widzenia innych osób.

GRUPY / WIEK | CELE ĆWICZENIA | CZAS TRWANIA | TYP AKTYWNOŚCI | KRÓTKI OPIS

WARTOŚCI EUROPEJSKIE W DZIAŁANIU – TABELA POGLĄDOWA

TAKIE NATURALNE!

strona 35

30/50 osób
Od 11 lat

Analizowanie i identyfikowanie własnych wartości
Doświadczenie i zrozumienie wartości w środowisku naturalnym
Krytyczna analiza rzeczywistości i jej złożoności

120 minut

aktywność na świeżym powietrzu / tzw. outdoor

Uczestnicy i uczestniczki odkrywają swoje wartości, a także ich relacje ze środowiskiem naturalnym, wcielając w życie między innymi wartości współpracy, włączenia, uczestnictwa.

TOP 5 WARTOŚCI

strona 38

Do 30 osób
Do 15 lat

Identyfikowanie własnych wartości
Wyrażanie i refleksja nad własnymi wartościami
Refleksja nad wartościami innych

75 minut

Zadanie klasyfikacyjne

Uczestnicy i uczestniczki mają możliwość indywidualnej i grupowej refleksji na temat wartości w przestrzeni, w której każdy może zabrać głos.

AUKCJA WARTOŚCI

strona 39

Do 30 osób
Do 15 lat

Identyfikowanie własnych wartości
Wyrażanie i refleksja nad własnymi wartościami
Refleksja nad wartościami innych

45 minut

Symulacja

Działanie polega na symulacji aukcji, w której uczestnicy wybierają ważne dla nich jako grupy wartości poprzez ...licytację.

GRUPY / WIEK | CELE ĆWICZENIA | CZAS TRWANIA | TYP AKTYWNOŚCI | KRÓTKI OPIS

WARTOŚCI EUROPEJSKIE W DZIAŁANIU – TABELA POGLĄDOWA

PODBUDUJ MNIE

strona 42

30 osób
Od 14 lat

Wizualizacja wartości w kreatywnym kontekście doświadczalnym
Zrozumienie podstawowych wartości w Europie
Uczenie się współpracy

60 minut

Pantomima

Dzięki tej aktywności europejskie wartości (np. prawa człowieka, demokracja, wolność, równość i praworządność) są kreatywnie prezentowane przez uczestników i uczestniczki.

KONFLIKTY W UNII INOTIKAŃSKIEJ

strona 43

10 - 19 osób
16-30 lat

Identyfikowanie wartości europejskich
Analizowanie konfliktów wartości / sprzecznych interpretacji wartości
Ćwiczenie umiejętności argumentowania, negocjacji, porozumienia, kompromisu

180 minut

Scenki

Odgrywanie scenek pozwala uczestnikom i uczestniczkom analizować różnice między postrzeganiem wartości, zarówno na poziomie osobistym, społecznym jak i globalnym.

TRZEBA GRAĆ!

strona 45

Do 20 osób
bez ograniczeń wiekowych

Rozumienie sprzeczności między wartościami

60 minut

Scenki

Uczestnicy i uczestniczki zastanawiają się nad sprzecznymi wartościami na poziomie grupowym, w szczególności nad wolnością, porządkiem, równością i doskonałością, wcielając się w nie podczas meczu piłki nożnej. Działanie uwypukla, w jaki sposób, nawet pozytywne wartości, jeśli są skrajne, mogą być szkodliwe dla społeczeństwa.

OTWARTE STOLIKI

strona 47

Do 80 osób
Do 25 roku życia

Refleksja nad wartościami innych
Odniesienie wartości osobistych do kontekstu Unii Europejskiej

60 minut

World-Café

Uczestnicy i uczestniczki zastanawiają się nad własnymi i europejskimi wartościami. Poprzez partycypację w procesie tworzenia treści dowiadują się, w jaki sposób wartości są ze sobą powiązane.

GRUPY / WIEK | CELE ĆWICZENIA | CZAS TRWANIA | TYP AKTYWNOŚCI | KRÓTKI OPIS

WARTOŚCI EUROPEJSKIE W DZIAŁANIU – TABELA POGLĄDOWA

STATKI KOSMICZNE

strona 49

Do 70 osób
16 - 25 lat

300 minut

Scenki

Identyfikowanie wartości europejskich i szukanie zależności pomiędzy nimi a wartościami osobistymi
Krytyczna analiza systemu legislacyjnego
Rozwijanie umiejętności mediacji
Identyfikowanie i wyrażanie swoich wartości
Uczenie się współpracy

Uczestnicy i uczestniczki identyfikują i wybierają zestaw wartości i grupę, do której chcą należeć. Aktywność składa się z narracji prowadzącej i z działań uczestników. Wartości bezpośrednio zaangażowane w działania to: demokracja, równość, wolność, solidarność, przynależność.

EROZJA MORZA

strona 51

do 14 osób na rundę
powyżej 16 lat

120 minut

Scenki

Rozpoznawanie różnych znaczeń wartości europejskich
Doświadczanie współzależności między wartościami europejskimi
Analizowanie konfliktów między różnymi wartościami

Aktywność skupia się na konfliktach dotyczących wartości w kontekście polityki migracyjnej UE. Pozwala to uczestnikom i uczestniczkom zrozumieć, jak wartości są wykorzystywane do poparcia różnych opinii / stanowisk. Główny nacisk położony jest na koncepcję praw człowieka, wolność i bezpieczeństwo.

NASZE WSPÓLNE WARTOŚCI

strona 53

Do 30 osób
Do 15 lat

40 minut

IIdentyfikowanie i wyrażanie własnych wartości
Refleksja nad swoimi wartościami
Odniesienie wartości osobistych do wartości europejskich

Rysunek twórczy

Wykorzystując kreatywną metodologię, aktywność ta pozwala na identyfikację i eksplorację własnych wartości, poznanie wartości innych i połączenie ich z wartościami europejskimi.

WARTOŚCI A STRESS

strona 54

17-24 osób na rundę
od 16 do 30 lat

90 minut

Scenki

Analizowanie i rozumienie różnic między wartościami osobistymi i zbiorowymi
Analizowanie konfliktów między różnymi wartościami
Doświadczanie współzależności między wartościami europejskimi

Ćwiczenie ma na celu symulację konfliktów wartości, w szczególności konfliktów między wartościami indywidualnymi i zbiorowymi, oraz skłonienie do refleksji nad rolą, jaką wartości europejskie mogą odgrywać w tym kontekście. Ćwiczenie ma na celu symulację konfliktów wartości, w szczególności konfliktów między wartościami indywidualnymi i zbiorowymi, oraz skłonienie do refleksji nad rolą, jaką wartości europejskie mogą odgrywać w tym kontekście.

WARTOŚCI EUROPEJSKIE W DZIAŁANIU – TABELA POGLĄDOWA

BITWA WARTOŚCI

strona 57

Do 20-25 osób
Do 16 lat

Rozumienie możliwych konfliktów wartości
Podejmowanie decyzji opartych na wartości
Rozwijanie krytycznego myślenia

90 minut

Praca w grupach, skecze

Uczestnicy i uczestniczki krytycznie analizują wartości leżące u podstaw naszych działań. Wychodząc od doświadczeń uczestników i uczestniczek ćwiczenie pozwala ujawnić niektóre „dylematy moralne" oraz ponowną ich interpretację z punktu widzenia wartości.

BĄDŹMY FAIR

strona 59

Do 38 osób
Do 26 lat

Zwiększenie świadomości na temat konfliktów wartości i technik ich rozwiązywania
Ćwiczenie umiejętności słuchania i dyskusji
Analizowanie i refleksja nad historycznymi i kulturowymi aspektami wartości
Podejmowanie działania zgodnie z wartościami

180 minut

Wyrażanie stanowiska
Praca w grupach

Ćwiczenie składa się z dwóch części. W pierwszej uczestnicy i uczestniczki analizują oraz przyjmują stanowisko w sytuacjach codziennych lub narracyjnych, które niosą ze sobą sprzeczne wartości i konflikty na poziomie społecznym. W drugiej części uczestnicy i uczestniczki proszeni są o krytyczną analizę i ponowne odczytanie wartości i stereotypów europejskich w ich społeczeństwach.

CZAS MOMENTO

strona 62

Do 100 osób
Do 30 lat

Identyfikowanie i wyrażanie osobistych wartości
Analizowanie i refleksja nad osobistymi wartościami
Podejmowanie działania zgodnie z wartościami

3 - 8 godzin

Praca w grupie

Ćwiczenie jest propozycją zadania domowego dla uczestników i uczestniczek - pozwala zastanowić się nad, tym czego się nauczyli podczas realizacji wcześniej zaproponowanych aktywności. Wraz z lokalnymi partnerami zastanawiają się, jak dokonać konkretnej zmiany na poziomie lokalnym, poprzez „działanie w/ na rzecz społeczności".

WARTOŚCI EUROPEJSKIE W DZIAŁANIU – TABELA POGLĄDOWA

CZAS NA ZABAWĘ

strona 63

Do 100 osób
Bez ograniczenia wiekowego

podejmowanie działania zgodnie z wartościami

pół dnia

praca w grupie

Uczestniczy przygotowują (planują i realizują) przyjęcie oparte na wartościach. Uczestnicy i uczestniczki mają okazję do zastosowania w praktyce wartości uznanych przez grupę za najważniejsze oraz zastanowienia się nad tym, jak mogą to wyrazić w tej kreatywnej formule.

REL-AKCJE

strona 64

Do 100 osób
Do 30 roku życia

Poznawanie otoczenia (przestrzeń/ społeczność)
Identyfikowanie konkretnych przypadków wartości wprowadzonych w życie na badanym terytorium

3 - 8 godzin

Praca grupowa na świeżym powietrzu

Ćwiczenie pozwala uczestnikom i uczestniczkom wyjść na zewnątrz w celu zidentyfikowania pozytywnych i negatywnych przykładów wprowadzonych wartości. Ćwiczenie pozwala lepiej zrozumieć ich praktyczne i konkretne znaczenie.

Wartości i Ja

DEBATOWANIE O PERSPEKTYWACH

CELE ĆWICZENIA
Identyfikowanie własnych wartości
Wyrażanie i refleksja nad własnymi wartościami
Refleksja nad wartościami innych

GRUPY / WIEK
Do 30 uczestników
Do 15 lat

CZAS TRWANIA
90 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Wyrażanie własnego zdania oraz debata

MATERIAŁY
Taśma
Kopia materiału ćwiczeniowego z listą stwierdzeń opartych na wartościach
1x karta A3 z napisem „Zdecydowanie się zgadzam”
1x karta A3 z napisem „Zdecydowanie się nie zgadzam”

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy i uczestniczki mają okazję zastanowić się i omówić ważne dla nich wartości, poznać punkt widzenia innych, zdecentralizować swoją perspektywę i być może zmienić swoje zdanie po wysłuchaniu stanowisk innych osób.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj przestronne puste pomieszczenie. Jeżeli ćwiczenie odbywa się w klasie przesuńcie krzesła i stoły pod ścianę, aby stworzyć na środku wystarczająco dużą przestrzeń do swobodnego poruszania się. Podziel przestrzeń na dwie połowy taśmą. Na końcu jednej części przyczep kartkę z napisem „Zdecydowanie się zgadzam” a na drugim „Zdecydowanie się nie zgadzam”.

REALIZACJA

Wytłumacz uczestnikom i uczestniczkom ćwiczenia, że będziesz czytać kolejno różne stwierdzenia. Po każdym z nich muszą oni / one ustawić się w tej części sali, która oddaje ich punkt widzenia (czy zgadzają się z tym co zostało przeczytane, czy też nie). Gdy wszyscy zajmą miejsca najbliższe ich stanowisku, poproś każdego o wyjaśnienie swojego punktu widzenia i wskazanie, co kierowało ich wyborem. Po rundzie tych wypowiedzi każdy uczestnik/niczka może zmienić swoje stanowisko i miejsce w pomieszczeniu. Zanim przeczytasz następne stwierdzenie poproś, aby wszyscy zwrócili uwagę kto obok nich stoi.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu poproś wszystkich, by ustawili się w kręgu i rozpocznij dyskusję używając tych pytań:

- Jak się czujesz po tym ćwiczeniu?
- Czy zajęcie stanowiska było łatwe czy trudne?
- Czy zmieniłeś/aś stanowisko po wysłychaniu stanowiska innych? Jeżeli tak, to dlaczego? Jeżeli nie, to dlaczego?
- Które z odczytanych stwierdzeń uważasz za najważniejsze dla ciebie?
- Czy poruszone zagadnienia były związane z twoimi osobistymi wartościami? Jeśli tak, to które i dlaczego? Jeśli nie, to dlaczego?
- Czy wartości człowieka mogą byc określone na podstawie pojedyńczej cechy charakteryczycznej/jednego elementu (np. narodowość, płeć, religia)?
- Czy gdyby poproszono cię o zajęcie stanowiska na temat tych samych stwierdzeń 5 lat temu, czy odpowiedziałbyś/abyś tak samo?
- Jakie czynniki wpływają na twoje wartości?
- Czy to ćwiczenie ma odzwierciedlenie w rzeczywistości? Co to ćwiczenie mówi nam o naszym życiu codziennym?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Przed rozpoczęciem ćwiczenia przejrzyj zaproponowane stwierdzenia i zaadaptuj je do grupy (adekwatnie do wieku, pochodzenia i kontekstu, w jakim uczestnicy żyją). Możesz zdecydować o dodaniu lub usunięciu stwierdzeń, w zależności od twoich potrzeb. Podczas podsumowania ważne jest, aby wszyscy wzięli w nim udział i wygłosili swoje zdanie (możesz np. dać uczestnikom numerki a następnie losować, kto będzie mówił).

Jeżeli jesteś nauczycielem i chcesz wykonać to ćwiczenie z uczniami / uczennicami, upewnij się, że stwierdzenia są zrozumiałe dla wszystkich.

Materiały: Stwierdzenia o wartościach

ZNALEZIONE / ZGUBIONE

CELE ĆWICZENIA
Identyfikowanie i wyrażanie własnych wartości analizowanie różnych koncepcji solidarności i Uprzywilejowania
Wspieranie działań związanych z wartościami w życiu codziennym

GRUPY / WIEK
Do 38 osób
16-25 lat

CZAS TRWANIA
80 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Zadanie klasyfikacyjne

MATERIAŁY
Małe karteczki do zapisania wartości oraz długopisy
Tablice demonstracyjne i papier (flip chart) markery
Muzyka i głośniki

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy i uczestniczki mają możliwość identyfikacji i klasyfikacji osobistych wartości oraz definiowania roli, jaką mogą one odegrać w różnych kontekstach i sytuacjach. Ćwiczenie promuje ogólną refleksję nad pojęciem wartości, pozwalając się uczestnikom i uczestniczkom oderwać od specyfiki przypadków.

Ćwiczenie podzielone jest na dwie części. Pierwsza część przeznaczona jest na osobistą refleksje, podczas której wszyscy proszeni są o zidentyfikowanie wartości kierujących ich działaniem. Druga część jest dynamiczna - uczestnicy „testują" w niej wartości w odniesieniu do konkretnych sytuacji.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj pomieszczenie w taki sposób, aby uczestnicy mogli podczas ćwiczenia wygodnie usiąść (samodzielnie i w grupach) i pisać. Puść relaksującą muzykę w tle.

REALIZACJA

CZĘŚĆ 1 – ZNALEZIONE WARTOŚCI [20 minut]

Pierwsza część ćwiczenia wykonywana jest indywidualnie przez uczestników. Poproś uczestników o zastanowienie się nad ich codziennym życiem, ich relacjami z Innymi. Zachęć do tego, by zapisali wszystkie wartości (jedna wartość na jednej karteczce), które kierują ich codziennymi działaniami i te, do których dążą.

Poproś uczestników ćwiczenia, aby swoje karteczki od najważniejszej do najmniej waznej oraz wyjaśnili, podając dwa powody, czemu daną wartość umieścili najwyżej.

Następnie poproś aby zapisali zidentyfikowane wartości pojedyńczo na karteczkach, max 10 na osobę.

CZĘŚĆ 2 – ZGUBIONE WARTOŚCI [20 minut]

EWyjaśnij uczestnikom, że za chwilę przeczytasz listę bolesnych/dramatycznych/pechowych wydarzeń (patrz materiały dodatkowe). Po każdej przeczytanej sytuacji uczestnicy muszą „wyrzucić" wartość, która pozwala im zapobiec lub poradzić sobie z tą sytuacja. Na przykład: kolega z klasy jest prześladowany przez innych uczniów i postanawiam mu pomóc używając karty solidarności. W takim wypadku muszę odrzucić kartę solidarności z mojej talii. Temu komu skończą się wartości przestaje brać udział w grze. W każdej rundzie wybierz losowo grupę uczestników (uczestnicy w okularach, uczestnicy urodzeni w maju etc.), która nie musi podejmować decyzji w tej rundzie (więc nie będą musieli odrzucić karty wartości). Aby uniknąć podejmowania decyzji i uniknąć utraty wszystkich wartości uczestnicy mogą poprosić innych o pomoc w postaci podjęcia za nich decyzji. Każdy uczestnik ma dwie karty dżokerów do wykorzystania, aby poprosić o pomoc. Po zakończonym ćwiczeniu zbierz grupę na wspólne podsumowanie.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Przy każdym pytaniu pozwól najpierw uczestnikom i uczestniczkom porozmawiać o nim w parach (5 minut) a następnie zbierz na forum kilka głosów:

- Jak się czujesz po tym ćwiczeniu?
- Która wartość była najtrudniejsza do wyrzucenia?
- Czemu niektórzy mogli mieć łatwiej, nie podejmując decyzji?
- Jakbyś się zachował/a, gdyby cię poproszono o pomoc?
- Czy jesteś zadowolony/a z dokonanych wyborów i wartości z którymi pozostałeś/aś?
- Czy uważasz, że są uzasadnione sytuacje, w których wartości (indywidualne lub całego społeczeństwa) mogą zostać wykorzystane w imię większej sprawy? Osłabiłoby to, czy wzmocniło społeczeństwo?
- Czy wartość może po prostu znikąć? Czy znika, bo jest zastępowana przez inną wartość?

ZNALEZIONE / ZGUBIONE

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Przed rozpoczęciem ćwiczenia dostosuj zaproponowane trudne lub bolesne sytuacje do grupy adekwatnie do wieku i kontekstu.

Jeżeli podczas podsumowania zobaczysz, że dyskusja i dzielenie się jest trudne dla uczestników możesz zaproponować omówienie pytań w parach lub trójkach a następnie przedstawienie rezultatu całej grupie.

Materiały: Przykłady nieszczęść

CZY TO KIEDYŚ CZUŁEM/CZUŁAM?

CELE ĆWICZENIA
Analizowanie różnych punktów widzenia dla tych samych wartości
Słuchanie doświadczeń innych związanych z wybraną wartością
Analizowanie złożoności wartości i ich związku ze sferą emocji człowieka

GRUPY / WIEK
Do 38 osób
16-26 lat

CZAS TRWANIA
90 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Zadanie klasyfikacyjne

MATERIAŁY
Kartki A4
Markery
Długopisy
Chronometr/stoper/klepsydra
Muzyka

KRÓTKI OPIS

Ta aktywność pozwala uczestnikom rozmyślać nad emocjonalnymi aspektami wartości poprzez dzielenie się osobistymi doświadczeniami, w których wartości są bohaterami.

Pierwsza część ćwiczenia poświęcona jest koncentracji na zaproponowanej narracji i osobistej refleksji; druga część poświęcona jest dzieleniu się tą refleksją. Słuchanie różnych historii związanych z tą samą wartością pozwoli uczestnikom zastanowić się nad różnymi aspektami i interpretacjami, które mogą pochodzić z tego samego „terminu", ale może następnie nabrać dla każdego z nich częściowo innego znaczenia.

PRZYGOTOWANIE

Pomieszczenie musi być wystarczająco duże, aby uczestnicy mogli się swobodnie po nim poruszać. Możesz puścić relaksującą muzykę. Przywitaj wszystkich i usadź ich wygodnie w kręgu.

REALIZACJA

Rozpocznij od opowiedzenia uczestnikom historii dotyczącej wartości. Może to być osobista historia lub zasłyszana od innych. Wybierz historię, która najlepiej będzie pasować do grupy z którą pracujesz (przykład historii znajdziesz w materiałach dodatkowych).

Kiedy zakończysz opowieść wyjaśnij uczestnikom i uczestniczkom, że ćwiczenie będziecie realizować w dwóch częściach. W pierwszej będzie czas na indywidualną refleksję, druga przeznaczycie na dzielenie się z innymi uczestnikami.

Poproś wszystkich, by zidentyfikowali cztery historie ze swojego życia lub takie o których słyszeli, które opowiadają o wartściach. Daj uczestnikom 10 minut na zebranie pomysłów oraz zapisanie ich lub narysowanie.

Kiedy wszyscy już zidentyfikują i przemyślą (zapiszą / narysują) swoje historie poproś, by się swobodnie przemieścili i przeprowadzili ze soba wywiady (w parach). Na początku każdego wywiadu opowiadający musi jasno i wyraźnie powiedzieć, z jaką wartością związana jest jego historia. Pary zmieniają się co 7 minut. Możesz użyć dzwonka, aby zasygnalizować koniec czasu.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu poproś uczestników i uczestniczki, aby ustawili się w kręgu i rozpocznij dyskusję zadając kolejno pytania:

- Jak się czujesz po tym ćwiczeniu?
- W pierwszej części zadania, w której musiałeś/aś zidentyfikować historie/zdarzenia do opowiedzenia innymi, jakie towarzyszyło ci uczucie?
- Jak czujesz się po wysłuchaniu historii innych? Czy podzielasz ich wartości?
- Czy opowiedziane historie mają znaczenie dla ciebie i twojej społeczności?
- Czy emocje stojące za opowieściami czynią wartości jaśniejszymi czy bardziej skomplikowanymi?
- Czy mógłbyś/mogłabyś zidentyfikować różne punkty widzenia dla tych samych wartości?
- Jakie związek ma to ćwiczenie z życiem codziennym?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Podczas tej aktywności pozwól uczestnikom swobodnie się przemieszczać i dobierać w pary. Zadbaj o to, by odbyły się co najmniej 4 rundy wywiadów w parach (każdy powinien opowiedzieć 4 historie 4 różnym osobom). Jeśli możesz na to ćwiczenie przeznaczyć więcej czasu, zachęć do opowiadania tych samych czterech historii nowym osobom, które jeszcze ich nie słyszały.

Ćwiczenie można zrealizować w większej grupie (nawet do 80 osób) – w tym przypadku jednak podsumowanie ćwiczenia warto robić w mniejszych podgrupach.

Materiały: Przykład historii dotyczącej wartości

WOKÓŁ WARTOŚCI

CELE ĆWICZENIA
Identyfikowanie własnych wartości
Wyrażanie i refleksja nad własnymi wartościami
Refleksja nad wartościami innych

GRUPY / WIEK
Do 30 osób
Do 15 lat

CZAS TRWANIA
45 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Koncentryczne kręgi / „karuzela”

MATERIAŁY
Lista pytań do przeczytania uczestnikom

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy i uczestniczki przeprowadzają dyskusję, najpierw w parach, a następnie w większejgrupie, na temat wartości i roli, jaką odgrywają one w życiu osobistym i społecznym. Poprzez ukierunkowane pytania aktywność pozwala grupie stworzyć wspólny zarys danego tematu i odkryć punkty widzenia innych osób.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj przestronne pomieszczenie. Jeżeli ćwiczenie odbywa się w klasie przesuńcie krzesła i stoły pod ścianę, tak aby stworzyć na środku wystarczająco dużą przestrzeń do poruszania się.

REALIZACJA

Podziel uczestników na dwie równe grupy. Poproś, aby utworzyli dwa kręgi (jedna grupa tworzy krąg wewnętrzny, a druga zewnętrzny). Ci umieszczeni w wewnętrzym kręgu stoją twarzą do tych z zewnętrznego kręgu. Ćwiczenie najlepiej wykonać na stojąco.

Powiedz uczestnikom, że będziesz odczytywać kolejno pytania, wokół których będą prowadzić krótkie rozmowy (5 minut na parę, 2,5 minuty na osobę) z osobą naprzeciwko. Co pięć minut klaszczesz i uczestnicy w wewnętrznym kręgu przesuwają się (zgodnie z ruchem wskazówek zegara) tak, aby znaleźć się naprzeciwko kolejnej osoby (uczestnicy w zewnętrznym kręgu się nie ruszają). Kontynuuj odczytywanie pytań do czasu, aż skończą się stwierdzenia / pytania z kartki. Warto przygotować ich dokładnie tyle, ile jest osób w jednym kręgu – stworzy to okazję do porozmawiania z wszystkimi osobami w kręgu.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po ćwiczeniu rozpocznij dyskusję z uczestnikami od tych pytań:

- Jak się czujesz po tym ćwiczeniu?
- Jak się czułeś podczas ćwiczenia?
- Czy rozmowy w parach były proste czy trudne?
- Czy miałeś podobne doświadczenia jak twoi rozmówcy?
- Czy spotkałeś się z nowymi/niespodziewanymi doświadczeniami?
- Co myślisz o tym ćwiczeniu? Jakie są twoje generalne refleksje? Czego się nauczyłeś?
- Jak myślisz, czym jest wartość? Jakie znaczenie przypisujesz temu słowu?
- Jak to ćwieczenie może odnosić się do codziennego życia? Jaki obraz rzeczywistości nam przedstawia?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Lista pytań może być modyfikowana, ale ważne jest żeby dotyczyły one zarówno konkretnych doświadczeń, jak i bardziej ogólnych zagadnień.

Jeżeli grupa jest mała, przygotuj tyle pytań ilu jest uczestników w kręgu po to, aby uczestnicy mogli porozmawiać ze wszystkimi członkami grupy.

Jeżeli jesteś nauczycielem, dostosuj pytania do kontekstu szkolnego (na przykład pytania dot. osobistych wartości mogą zostać przedstawione jako pierwsze a wartości grupowe- jako członka klasy, szkoły etc).

Materiały: Lista pytań do przeczytania uczestnikom

TAKIE NATURALNE!

CELE ĆWICZENIA
Analizowanie i identyfikowanie własnych wartości
Doświadczenie i zrozumienie wartości w środowisku naturalnym
Krytyczna analiza rzeczywistości i jej złożoności

GRUPY / WIEK
30/50 osób
Od 11 lat

CZAS TRWANIA
120 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Aktywność na świeżym powietrzu (tzw. outdoor)

MATERIAŁY
Bilety wstępu do "muzeum"
Dziennik + 1 długopis na każdego uczestnika
Koce i poduszki
Miarka
Kopie indtrykcji dla każdej stacji
Komputer z dostępem do internetu
Zdjęcia kwiatu fibonacciego, zwierząt etc...
Markery
Kartki papieru a4, a5
Kalkulator
Relaksująca muzyka
Głośniki

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy i uczestniczki odkrywają swoje wartości, a także ich relacje ze środowiskiem naturalnym, wcielając w życie między innymi wartości współpracy, włączenia, uczestnictwa.

Ćwiczenie odbywa się na świeżym powietrzu i jest oparte na aktywnościach przy różnych stacjach; każda stacja reprezentuje jedną z inteligencji zdefiniowanych przez Gardnera (inteligencja wieloraka). Uczestnicy mogą swobodnie poruszać się między stacjami, wybierając aktywności które wykonają. Aktywności dzielą się na indywidualne, do realizacji w parach oraz do realizacji w grupach.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj skrupulatnie otoczenie oraz materiały potrzebne do wykonania ćwiczenia. Większość aktywności wymaga samodzielnego udziału uczestników dlatego otoczenie musi być przyjemne i przystępne.

Wybierz roległą przestrzeń w naturze i ulokuj każdą stacje daleko od siebie, tak aby wykonywane przy niej aktywności mogły się odbywać bez zakłóceń. Oznacz stacje widocznymi z daleka opisami. Poniżej znajdują się instrukje jak przygotować każdą ze stacji:

Pierwsza stacja
Przygotuj przyjazne otoczenie w otoczeniu, układając koce i poduszki na ziemi tak, aby uczestnicy mogli się zrelaksować. Aktywność prowadzona jest przez prowadzącego. Wydrukuj instrukcje do przeprowadzenia aktywności (patrz materiały).

Druga stacja
Zapowiedz aktywność napisem / tytułem. Przygotuj kopie instrukcji dla uczestników (patrz materiały).

Trzecia stacja
Przygotuj kopie instrukcji dla uczestników (patrz materiały).

Czwarta stacja
Przygotuj kopie instrukcji dla uczestników (patrz materiały).

Piąta stacja
Przygotuj następujące materiały: markery, miarkę, kartki A4, kalkulator. Ćwiczenie prowadzone jest przez prowadzącego. Wydrukuj instrukcję, aby przeprowadzić uczestników przez ćwiczenie krok po kroku (patrz materiały).

Szósta stacja
Przygotuj kopie instrukcji dla uczestników (patrz materiały). Przygotuj następujące materiały: przyjemna muzka, głośniki, karki A5, długopisy.

REALIZACJA

Przed rozpoczęciem ćwiczenia wyjaśnij uczestnikom i uczestniczkom, że wybierają się na wycieczkę po muzeum na świeżym powietrzu. Podczas wycieczki będą mieli okazję odkryć coś nowego o samych sobie, swojej tożsamości i swoich wartościach. Powiedz uczestnikom, że każda stacja powinna być przeżyta z inną „inteligencją", czyli innym rodzajem czucia i uczenia się. Poproś uczestników o zapisywanie wartości, które będą powoli odkrywać, swoich komentarzy i refleksji w rozdanych wcześniej dzienniczkach. Wręcz każdemu długopis oraz bilet do muzeum. Przedstaw obszar muzeum uczestnikom. Poprowadź ich do pierwszej stacji.

STACJA 1 [20 min]:
Inteligencja interpersonalna – MEDYTACJA DŹWIĘKIEM: SŁUCHAJ I PODRÓŻUJ!
Uczestnicy, gdy tylko dotrą do pierwszej stacji, dostrzegą teren z ułożonymi kocami i poduszkami. Przy stacji czeka prowadzący, który przeprowadzi medytację. Instrukcje do przeprowadzenia medytacji znajdują się w materiałach. Po medytacji Zaproś uczestników do spisania wartości, które odkryli podczas medytacji. Powiedz im że mogą kontynuować eksplorację muzeum dowolnie: samemu, w parach lub małych grupach.

STACJA 2 [30 min]:
Inteligencja interpersonalna – INTERPERSONALNY SPACER!
Uczestnicy zastają otwartą przestrzeń oraz instrukcje do ćwiczenia, które polega na spacerze, podczas którego mogą się podzielić wartościami zarówno werbalnie jak i niewerbalnie z innymi. Instrukcje do przeprowadzenia ćwiczenia znajdują się w materiałach.

STACJA 3 [25 min]:
Inteligencja cielesno-kinestetyczna - TAŃCZMY!
Uczestnicy znajdują się w otwartej przestrzeni z prowadzącym, który pomoże im wykonać ćwiczenie poprzez kierowanie nimi w ruchu. Instrukcje dla prowadzącego znajdują się w materiałach.

STACJA 4 [25 min]:
Inteligencja muzyczna – MUZYKA WOKOŁO!
Uczestnicy zastają otwartą przestrzeń oraz instrukcje do wykonania ćwiczenia w małych grupach. Instrukcje do przeprowadzenia ćwiczenia znajdują się w materiałach.

STACJA 5 [15 min]: Inteligencja logiczno-matematyczna – KWESTIA PROPORCJI!
Ta stacja wymaga obecności prowadzącego i przeprowadzenia ćwiczenia w parach.

- **Materiały do wykorzystania to:**
  Instrukcje, markery, miarka, kartki A4, kalkulator. Instrukcje dla prowadzącego znajdują się w materiałach.

STACJA 6 [20 min]: Inteligencja językowa
JESTEŚ WART SWOJEJ WAGI W ZŁOCIE!
Uczestnicy zastają otwartą przestrzeń oraz instrukcje do wykonania ćwiczenia w parach.

- **Materiały do wykorzystania to:**
  wydrukowane instrukcje, przyjemna muzyka, głośniki, kartki A5 oraz długopisy. Instrukcje do przeprowadzenia ćwiczenia znajdują się w materiałach.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Poproś uczestników o pracę w parach i o podzielenie się swoją opinią o relacjach, które wypracowali ze środowiskiem naturalnym, maszynami i mediami w trakcie pobytu na kolejnych stacjach. Czy to ćwiczenie w jakiś sposób wpłynęło na tą relację? Czy zrozumieliśmy coś nowego? Po 10 minutowej dyskusji poproś uczestników o usadzenie się w kręgu. Poprowadź podsumowanie zaczynając od tych pytań:

- Jak się czujesz?
- Która stacja podobała ci się najbardziej? Która była największym wyzwaniem? Dlaczego ta właśnie?
- Czy znalezienie i zidentyfikowanie wartości było łatwe? Jeżeli tak, dlaczego? Jeżeli nie, dlaczego?
- Jakie wartości się wyłoniły po wykonaniu wszystkich zadań?
- Czy kiedykolwiek znajdujesz czas w życiu codziennym na refleksję nad watościami? Czy zastanawiałeś się kiedyś nad wartościami mającymi wpływ na twoje życie?
- Czy to ćwiczenie dało ci cokolwiek, co wykorzystasz w swoim życu codziennym?
- Czy będąc swiadomi osobistych wartości możemy sprostać wyzwaniom złożonej rzeczywistości? W jaki sposób?
- Wróćmy do stacji 5 i do liczb 0, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, 610. Czy wiecie, że w naturze znajdujemy sekwencje bardzo często, na przykład w strukturze kryształów i płatków kwiatów? Pokaż zdjęcie kwiatów Fibonacciego.
- Jaki był wynik dzielenia twojego wzrostu przez odległość między pępkiem a ziemią? Wynik powinien być bardzo bliski 1. 6180339887. Prawda? Jakie to uczucie być naturalnie proporcjonalnym, wyjątkowym a jednak podobnym?
- Jeśli pomyślisz o proporcji między nauką / studiami / pracą a życiem osobistym, między wiadomościami e-mail a wiadomościami osobistymi lub proporcji między Facebookiem / Instagramem, przyjaciółmi / obserwatorami a osobami, które naprawdę cię znają takim, jakim jeste? Czy zmiana tych proporcji może zmienić twoje życie?
- Podobnie jak twoje ciało, wiele innych rzeczy to tylko kwestia proporcji. Jakie wartości i proporcje sprawiają, że czujesz się dobrze?

Jeśli uczestnicy są zainteresowani, możesz lepiej wyjaśnić koncepcję Gardnera dotyczącą wielu inteligencji.

Takie naturalne!

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Proponowane ćwiczenie, uporządkowane w kilku stacjach, obejmuje powolne i autonomiczne podejście do uczenia się. Jeśli uczestnicy nie byli przyzwyczajeni do samodzielnego zarządzania działaniami, warto zapewnić prowadzącego dla każdej stacji.

Warto też podać uczestnikom konkretne refleksje na końcu ćwiczenia. Dzienniczek może zawierać pytania i sugestie (dotyczące każdego zadania / każdej stacji), które doprowadzą uczestników do refleksji na temat związków między doświadczeniami.

Jeśli uczestnicy są zainteresowani pogłębieniem relacji między naturą a wartościami możesz pokazać im ten filmik TED

» https://www.ted.com/talks/suzanne_simard_how_trees_talk_to_each_other

Konferencja TED opowiada nam o podziemnym świecie mikoryz. Działania mikoryzowe obejmują wymianę składników odżywczych, odporności na choroby i toksyczność oraz przejawiają różne rodzaje zróżnicowanej solidarności. Jak to jest dzielić (lub nie) wartości, działania i potrzeby z procesami ekologicznymi?

Linki pozwalające uzyskać więcej informacji na ten temat znajdują się w materiałach.

Materiały: Instrukcje dla wszystkich stacji

TOP 5 WARTOŚCI

CELE ĆWICZENIA
Identyfikowanie własnych wartości
Wyrażanie i refleksja nad własnymi wartościami
Refleksja nad wartościami innych

GRUPY / WIEK
Do 30 osób / Do 15 lat

CZAS TRWANIA
75 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Ćwiczenie klasyfikacyjne

MATERIAŁY
Papier
Długopisy
Markery
Flipcharty, tablice demonstracyjne
Lista wartości (patrz materiały)

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy poproszeni są o spisanie (samodzielne) listy 10 wartości, które uważają za najważniejsze w ich osobistym życiu. Do trudności, jaką sprawia wybranie najważniejszych wartości na poziomie indywidualnym (co oznacza konieczność wyboru, analizy i wykluczania), następnie dodana jest trudność negocjowania tych wartości z innymi uczestnikami w celu stworzenia wspólnej, wyczerpującej listę wartości uznawanych przez całą grupę. Uczestnicy i uczestniczki mają możliwość indywidualnej i grupowej refleksji na temat wartości w przestrzeni, w której każdy może zabrać głos. Ćwiczenie umożliwia uczestnikom doświadczenie dylematu wyboru, negocjacji i szukania kompromisów, które będą niezbędne do podjęcia decyzji (w postaci deklaracji wspólnych wartości), z której wszyscy będą zadowoleni.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj pokój z krzesłami (po jednym dla każdego uczestnika) ustawionymi w krąg. Daj każdemu uczestnikowi papier i długopis. Przygotuj listę wartości, które znajdziesz w materiałach. Możesz zapisać ją na tablicy lub dać kopię każdemu uczestnikowi. Alternatywnie, jeśli wolisz, możesz utworzyć chmurę znaczników (tagów) do wyświetlenia.

Upewnij się, że przestrzeń umożliwia pracę zarówno indywidualnie, jak i w małych grupach.

REALIZACJA

Podaj uczestnikom listę wartości lub zapisz listę na tablicy. Poproś uczestników, aby wybrali spośród wskazanych dziesięć wartości dla nich najważniejszych i zapisali je na kartce papieru. Po tym, jak wszyscy spiszą swoją pierwszą dziesiątkę, poproś uczestników o utworzenie grup po pięć osób i wybranie (ze wszystkich indywidualnych list) pięciu wartości reprezentujących całą grupę. Gdy każda grupa będzie miała swoją pierwszą piątkę, poproś uczestników o połączenie się w grupy po 10 osób. Każda grupa będzie musiała wybrać (ze wszystkich list stworzonych w pięcioosobowych zespołach) pięć wartości uznanych przez grupę za najważniejsze i reprezentatywne. Gdy grupy zakończą wybieranie poproś uczestników o podzielenie się na grupy po 15 osób . Ponownie należy wybrać pięć wspólnych wartości. Następnym krokiem będzie dzielenie się wyborami podczas wspólnej debaty i wybór pięciu najważniejszych wartości dla całej grupy warsztatowej.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu poproś uczestników aby usiedli w kręgu i rozpocznij dyskusję od pytań:

- Jak się czujesz?
- Jak się czułeś podczas ćwiczenia?
- Czy jesteś zadowolony z finalnego rezultatu?
- Czy finalna lista pokrywa się z orygnialną listą?
- Czy zidentyfikowanie osobistych wartości było łatwe / trudne? Czy były podobne do tych wybranych przez innych?
- Czy stworzenie wspólnej listy było łatwe / trudne?
- Jakie wartości są najbardziej wspólne?
- Jaka strategia została wybrana, aby skrócić listę na różnych etapach?
- Czy trudno było być usłyszanym?
- Jakie jest powiązanie między ćwiczeniem a życiem codziennym?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

W zależności od liczby uczestników utwórz mniej lub więcej grup pośrednich. Pozwól uczestnikom w grupach (pierwszych, po pracy indywidualnej) omówić znaczenie wartości bez uprzedniego podania jakiejkolwiek definicji.

Jeśli jesteś nauczycielem, weź pod uwagę wiek grupy i cele do osiągnięcia - możesz rozważyć skrócenie listy wartości lub wybranie tych najbliższych światu młodych ludzi.

Jeśli uczestnicy są bardzo młodzi, każda grupa powinna mieć moderatora, który ułatwi dyskusję i wypracowywanie wspólnej listy.

Materiały: Lista wartości

AUKCJA WARTOŚCI

CELE ĆWICZENIA[5]
Identyfikowanie własnych wartości
Wyrażanie i refleksja nad własnymi wartościami
Refleksja nad wartościami innych

GRUPY / WIEK
Do 30 osób
Do 15 lat

CZAS TRWANIA
45 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Symulacja

MATERIAŁY
Kopia „Katalogu aucyjnego" (zawierającego listę wartości wystawionych – patrz materiały) dla każdego uczestnika
Fałszywe banknoty lub cukierki
Długopisy (po jednym na uczestnika) młotek aukcyjny

KRÓTKI OPIS

Ćwiczenie polega na symulacji aukcji, w której zamiast obiektów (obrazów, cennych przedmiotów) na sprzedaż zostaną wystawione wartości. Aktywność, która będzie wymagać licytowania wystawionych wartości, pozwoli uczestnikom, w bardzo lekki i angażujący sposób zastanowić się, które wartości są uważane za najważniejsze, te, za które „warto" zapłacić każde „pieniądze".

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj stół z młotkiem aukcyjnym. Rozmieść krzesła dla uczestników naprzeciwko stołu, aby odtworzyć warunki aukcyjne. Dla każdego uczestnika przygotuj długopis, katalog aukcyjny oraz zestaw banknotów lub cukierków do płacenia.[1]

REALIZACJA

Zapytaj uczestników, czy wiedzą, czym jest aukcja i jak przebiega zakup. Jeżeli odpowiedzą tak, poproś ich, aby krótki opisali swoje rozumienie aukcji. W innym wypadku w skrócie opisz jak działa aukcja, wyjaśniając, że podczas aukcji pewne przedmioty są sprzedawane osobie która zaproponuje najwięcej pieniędzy. Wyjaśnij uczestnikom, że jednym ze sposobów określenia / nadania znaczenia przedmiotowi jest nadanie mu wartości pieniężnej.

Przekaż im, że ćwiczenie, w którym za chwilę wezmą udział, będzie polegać na aukcji wartości. Rozdaj uczestnikom ustaloną walutę („fałszywe banknoty" lub cukierki), katalog aukcyjny oraz długopisy. Wyjaśnij, że pula pewnych wartości zostanie wystawiona na aukcji i że uczestnicy muszą postarać się zakupić tylko te wartości, które uznają za najważniejsze, poprzez składanie wyższych ofert niż inni zainteresowani.

Wyjaśnij uczestnikom w jaki sposób przeprowadzisz aukcje:

- Każdy uczestnik ma określoną liczbę „fałszywych banknotów" lub cukierków do wydania.
- Każdy uczestnik może składać oferty do maksymalnej sumy X na każdą z wartości. Możesz składać oferty w kwocie Z lub większej. To oznacza że możesz licytować Z lub X lub Y etc.
- Uczestnik, który złoży najwyższą ofertę wygrywa tą wartość i za nią płaci aukcjonerowi.
- Jeżeli uczestnikom skończą się „fałszywe pieniądze" lub cukierki nie będą mogli licytować kolejnych wartości.
- Po każdej sprzedanej wartości uczestnicy muszą zapisać w pierwszej kolumnie katalogu aukcyjnego cenę końcową, a w drugiej jaką kwotę byliby gotowi dać za tą wartość.
- Przed rozpoczęciem poproś uczestników o zaznaczenie wartości, których kupnem są zainteresowani.

Poprowadź aukcję jak prawdziwy aukcjoner w zabawny i żywy sposób. „Pierwszą wystawioną wartością jest.... Piękno! Oferty rozpoczynają się od..."

Używaj poczucia humoru, aby utrzymać uwagę uczestników i stymulować składanie ofert. Kontynuuj aukcję dopóki nie sprzedadzą się wszystkie wartości

.

5 Ćwiczenie zainspirowane jest stroną https://advocateforyouth.org

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu poproś uczestników, aby usiedli w kręgu i rozpocznij dyskusję od pytań:

- Jak się czujesz po tym ćwiczeniu? Jak się czułeś / czułaś podczas aukcji?
- Przyglądając się złożonym ofertom, która wartość jest najcenniejsza? Jak myślisz, dlaczego? Która wartość była najmniej cenna? Jak myślisz, dlaczego?
- Aby ocenić, jak istotna jest wartość, należy wziąć pod uwagę liczbę ofert które zostały złożone czy jej cenę końcową? Może oba wskaźniki? Dlaczego?
- Czy była wartość, którą bardzo chciałeś kupić, ale nie udało ci się wygrać licytacji? Jak możesz uczynić tą wartość częścią twojego życia? (Powiedz że wygrana lub przegrana w aukcji nie ma znaczenia. To co jest ważne w tym momencie życia to wartości, na które składane były oferty, ponieważ to one wskazują, które wartości uczestnicy cenią i do czego dążą)
- Czy jesteś zadowolony ze swoich ofert? Czy twoje oferty reprezentują to, co jest dla ciebie ważne w życiu?
- Czy były wartości na aukcji, których nikt nie chciał kupić? Jak myślisz, dlaczego??
- Jakie oferty złożyliby twoi rodzice w tej aukcji? Czemu?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Przed rozpoczęciem ćwiczenia zdecyduj, czy użyjesz „fałszywych banknotów" czy cukierków oraz ile ich przydzielisz każdemu uczestnikowi. Jeżeli uczestnikami są dzieci sugerowany wybór to cukierki (rozdziel nie więcej niż 20 na osobę).

Jeśli masz wystarczająco dużo czasu i uważasz, że może to być przydatne dla uczestników, możesz dodać fazę „przygotowawczą" do ćwiczenia, w której nastąpi identyfikacja wartości, które mają zostać sprzedane na aukcji. Te, zamiast zostać ustalone z góry przez prowadzącego, mogą zostać wybrane przez uczestników. Podziel uczestników na małe grupy i poproś o przedyskutowanie pytania: Co czyni cię szczęśliwym? Wymień najważniejsze wartości w twoim życiu. Propozycje, które wyłonią się z pracy grup (np. rodzina, zabawa, przyjaźń, miłość, kreatywność) zostaną zapisane na kartkach (po jednej na kartkę) i następnie wykorzystane przez prowadzącego w późniejszej fazie ćwiczenia. Uczestnicy dostaną pusty katalog aukcyjny, w którym będą mogli zapisywać wystawiane wartości.

Ćwiczenie może zostać zaadaptowane do pracy grupowej. Podziel uczestników na pary lub trójki i poproś ich o uzgodnienie, ile pieniędzy/ cukierków oferować.

Materiały: Katalog aukcyjny

Wartości a Europa

PODBUDUJ MNIE

CELE ĆWICZENIA
Wizualizacja wartości w kreatywnym kontekście doświadczalnym
Zrozumienie podstawowych wartości w Europie
Uczenie się współpracy

GRUPY / WIEK
30 osób
Od 14 lat

CZAS TRWANIA
60 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Pantomima

MATERIAŁY
Tablice poglądowe
Markery

KRÓTKI OPIS

Dzięki tej aktywności europejskie wartości (np. prawa człowieka, demokracja, wolność, równość i praworządność) są kreatywnie prezentowane przez uczestników i uczestniczki. Uczestnicy będą musieli stworzyć nieruchomy obraz wartości europejskich, wcielając się w role i reprezentując różne wartości. Teoretyczne wartości ożyją w konkretny i łatwo dostępny sposób poprzez współpracę.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj otoczenie, w którym powitasz uczestników i uczestniczki oraz przeprowadzisz ćwiczenie. Powinna to być duża przestrzeń, w której można się swobodnie poruszać. W pierwszej fazie ustaw krzesła w okręgu pośrodku pomieszczenia. Ustaw prezentację PowerPoint którą znajdziesz w materiałach pomocniczych.

REALIZACJA

Przedstaw grupie temat wartości europejskich oraz rozpocznij burzę mózgów zadając pytanie: Jak myślisz które wartości najbardziej reprezentują Europę? Zapisuj odpowiedzi na tablicy.

Pamiętaj, aby przywołać też- na zakończenie burzy mózgów- fundamentalne wartości UE. Jak podaje Traktat Lizboński są to: poszanowanie godności ludzkiej, demokratyczna wolność, równość i rządy prawa.

Kiedy uzbiera się wystarczająco długa lista wartości, wspólnie z uczestnikami spróbujcie zawęzić pole wybierając pięć (poprzez łączenie podobnych wartości w jedną lub wybierając najważniejsze). Podziel grupę na 5 zespołów i każdemu przypisz jedną z wartości.

Poproś grupy, aby stworzyli rzeźbę przedstawiającą tą wartość. Jedynym „materiałem", który mogą wykorzystywać są ciała wszystkich uczestników. Na dyskusję i przygotowanie się do prezentacji przeznacz 20 minut.

Gdy wszyscy będą gotowi zapraszaj kolejne grupy do zaprezentowania zgodnie z wyżej podanymi zasadami wybranej wartości. Każdy zespół ustawia wszystkich uczestników, aby stworzyć swoją rzeźbę a następnie wyjaśnia, w jaki sposób reprezentuje ona wybraną wartość

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu ponownie usiądźcie w kręgu i poprowadź dyskusję zaczynając od poniższych pytań:

- Jak się czujesz teraz? Jak się czułeś podczas każdej prezentacji?
- Czy trudno było stworzyć wizualną reprezentację wartości? Czemu?
- Czy stworzone żywe rzeźby były dosłowne czy abstrakcyjne? Czemu?
- Skąd wzięliście pomysł na waszą wizualną reprezentację tej wartości ?
- Jaką role odgrywają wartości w społeczeństwie?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Jeżeli jest na to czas warto połączyć to ćwiczenie z ćwiczeniem „Wokół wartości", aby kontynuować dyskusję o wartościach europejskich w rodzinie i społeczności.

Konflikty w Unii Inotikańskiej

CELE ĆWICZENIA
Identyfikowanie wartości europejskich
Analizowanie konfliktów wartości / sprzecznych interpretacji wartości
Ćwiczenie umiejętności argumentowania, negocjacji, porozumienia, kompromisu

GRUPY / WIEK
Od 10 do 19 osób
16-30 lat

CZAS TRWANIA
180 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Scenki

MATERIAŁY
Karta scenariusza (jedna na uczestnika)
Opis sytuacji (jeden/jedna na uczestnika)
Karty roli (jedna na uczestnika)
Komputer i projektor
Długopis (jeden na uczestnika)

KRÓTKI OPIS

Odgrywanie scenek pozwala uczestnikom i uczestniczkom analizować różnice między postrzeganiem wartości na poziomie osobistym, społecznym i globalnym.

Ćwiczenie pozwoli uczestnikom zrozumieć strukturę instytucjonalną stowarzyszenia państw narodowych (takich jak Unia Europejska), których wartości mogą z jednej strony stanowić podstawę unii, z drugiej – być źródłem potencjalnych konfliktów.

Podczas ćwiczenia uczestnicy poznają i przećwiczą w praktyce koncepcje: demokracji, rządów prawa oraz wolności mediów.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj pomieszczenie w taki sposób, aby przypominało salę rozpraw. Osoby odgrywające role sędziowie zajmą miejsca z przodu; reszta stołów ustawiona jest w podkowę naprzeciwko nich.

Przygotuj wszystkie potrzebne do gry materiały (materiały dodatkowe). Przygotuj do wyświetlenia prezentacje PowerPoint, którą znajdziesz w materiałach pomocniczych.

REALIZACJA

Wstęp (20 minut):
Wyjaśnij uczestnikom, jakie role będą odgrywać i na czym każda z nich polega. Wspierając się prezentacją przedstaw kontekst/scenariusz gry, temat sporu oraz cel gry.

» Kontekst

Unia Inotikańska jest państwem federalnym złożonym z 26 państw członkowskich. Kilka lat temu państwa członkowskie ratyfikowały konstytucję, która zawiera wspólne podstawowe prawa i wartości dla Unii. Trybunał Sprawiedliwości Unii Inotikańskiej monitoruje państwa członkowskie w celu zagwarantowania przestrzegania przepisów. Ma moc nakładania sankcji, jeśli jedno z państw nie przestrzega wartości Unii.

» Temat sporu

Następujące skargi zostały złożone przez różnych aktorów społeczeństwa obywatelskiego: Komisja Unii Inotikańskiej wszczęła postępowanie prawne przeciw państwu członkowskiemu Suavia; Suavia jest oskarżona o złamanie wartości europejskich.

Rząd Suavi ocenzurował wirtualny magazyn „Radykalny Ekolog" na poziomie krajowym po tym, jak potępili oni plan budowy nowych elektrowni jądrowych i obrazili Rząd oraz Premiera.

» Cel gry

Celem gry jest zajęcie stanowiska przez Sąd w kwestii spornej. Decyzja sędziów musi być jednogłośna, po wysłuchaniu stanowisk każdego aktora.

Przypisz każdemu uczestnikowi rolę i rozdaj materiały (scenariusz kontekstu, scenariusz roli, placeholder). Każdej roli przypisane jest stanowisko które musi być zajęte podczas późniejszej debaty.

Przebieg gry:
- Otwarcie posiedzenia przez sędziów [5 minut]
- Mowa oskarżycielska prokuratora Komisji [5 minut]
- Mowy otwierające wszystkich stron [15 minut]
- Otwarta dyskusja pomiędzy stronami prowadzona przez sędziów [30 minut]
- Luźne rozmowy [10 minut]
- Mowy końcowe wszystkich stron [10 minut]
- Decyzja sędziów za zamkniętymi drzwiami [10 minut]
- Wyrok sędziów [5 minut]
- Czytanie materiałów i przygotowanie interwencji [20 minut]

Daj uczestnikom 20 minut na zapoznanie się ze scenariuszem oraz z ich rolą. W tym czasie sędziowie muszą podjąć decyzję, jak zamierzają przewodniczyć rozprawie, jak moderować dyskusję oraz jak będą podejmowali ostateczną decyzję. Oskarżyciele i reszta aktorów muszą przygotować mowy otwierające na podstawie wskazówek dotyczących ich roli.

Podczas przygotowania się do symulacji- w razie wątpliwości uczestników- odpowiadaj na pojawiające się pytania.

Gdy wszystkie strony będą gotowe zaproś do zajęcia miejsc i rozpocznij ćwiczenie oddając głos sędziom. Fazy gry są takie jak wymienione wyżej.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu poproś uczestników aby wyszli z ról i usiedli w kręgu.
Rozpocznij dyskusję wykorzytując następujące pytania:

- Jak czułeś się podczas ćwiczenia?
- Jaki był główny spór w grze? Które elementy były szczególnie kontrowersyjne?
- Czy udało się znaleźć punkty porozumienia w grze? Czemu?
- Jakie jest twoje prywatne zdanie na temat werdyktu sądu?
- Jakie jest powiązanie między tą grą a rzeczywistością?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Podążaj za instrukcjami z prezentacji.

Materiały: prezentacja, scenariusz symulacji, karty ról

TRZEBA GRAĆ!

CELE ĆWICZENIA
Rozumienie sprzeczności między wartościami

GRUPY / WIEK
Do 20 osób
Bez ograniczenia wiekowego

CZAS TRWANIA
60 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Scenki

MATERIAŁY
Piłka nożna
Tablica poglądowa
Zdjęcie damy sprawiedliwości (amerykański sąd najwyższy)
Gwizdek

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy i uczestniczki zastanawiają się nad sprzecznymi wartościami na poziomie grupowym, w szczególności nad wolnością, porządkiem, równością i doskonałością, wcielając się w nie podczas meczu piłki nożnej. Działanie uwypukla, w jaki sposób, nawet pozytywne wartości, jeśli są skrajne, mogą być szkodliwe dla społeczeństwa.

PRZYGOTOWANIE

Ćwiczenie odbywa się na dworze. Zaznacz pole do grania w piłkę. Nieopodal przygotuj krzesła w okręgu- tam będzie rozmawiać z uczestnikami przed i po ćwiczeniu.

REALIZACJA

Przedstaw grupie tematykę wartości europejskich, zadając pytanie: Czy ktoś umie podać przykład konkurujących wartości, to znaczy dwóch wartości przeciwstawnych sobie? Aby ułatwić dyskusję, podaj przykład Sprawiedliwości i Miłosierdzia i pokaż wizerunek posągu Pani Sprawiedliwości przed Sądem Najwyższym Stanów Zjednoczonych (która równoważy sprawiedliwość i miłosierdzie). Razem znajdźcie inne przykłady sprzecznych wartości, które możesz zapisać na tablicy.

Po krótkiej dyskusji zapowiedz uczestnikom, że wezmą udział w meczu piłki nożnej, który będzie miał konkurujące wartości jako bohaterów.

Podziel uczestników na dwie drużyny i każdej z nich przypisz jedną wartość, w którą mają się wcielić. Wytłumacz im, że podczas grania muszą reprezentować przypisaną wartość.

Rozegrane będą dwa mecze. W pierwszym meczu konkurującymi wartościami będą: **wolność - ład**. W drugim meczy konkurującymi wartościami będą: **równość – doskonałość.**

Przed rozpoczęciem meczu daj każdej z drużyn dziesięć minut na decyzję, w jaki sposób wcielą się w przypisaną wartość (jak będą zachowywać się, jako odgrywana wartość – np. jako „wolność" drużyna może łamać wszystkie zasady).

Wytłumacz uczestnikom, że nie ma jednego, dobrego sposobu na interpretację danej wartości.

Nie ma konieczności przestrzegania ścisłych zasad gry w piłkę.

Rozpocznij grę. Sędzia nie pilnuje przestrzegania zasad, jedynie dba o monitorowanie i zapisywanie wyników. Obserwuj zachowanie obydwu drużyn. Zakończ mecz po pięciu strzelonych golach (łącznie).

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu wróć z uczestnikami do kręgu i rozpocznij dyskusję od następujących pytań:

- Jak się czujesz? Jak się czułeś w czasie gry?
- Czego nauczyliśmy się o wartościach obserwując je w konkurencji?
- Czy uważasz, że niektóre wartości są lepsze od innych?
- Czy trudno było zinterpretować wartości?

Poproś grupę o wymienienie (kolejno dla każdej z wymienionych dla każdej wartości) pozytywnych i negatywnych aspektów wolności, ładu, równości i doskonałości.

Wyjaśnij, że gdy pojawia się konflikt wartości, grupy często mają tendencję do porównywania pozytywów ich własnego stanowiska z negatywami drugiego punktu widzenia. Nie pomaga to tworzyć pokojowego środowiska do dyskusji opartej na słuchaniu. Poproś o wymyślenie przykładów takich sytuacji, które mogą reprezentować konflikt wartości.

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Czas trwania ćwiczenia zależy od liczby wybranych wartości oraz czasu trwania meczu. Jeżeli uznasz to za przydatne możesz zdecydować o wyborze innych wartości na podstawie tego, co grupa wymyśliła. Możesz również zdecydować o wyznaczeniu czasu każdego meczu zamiast czekać, aż drużyny łącznie zdobędą 5 bramek.

Otwarte Stoliki

CELE ĆWICZENIA
Refleksja nad wartościami innych
Odniesienie wartości osobistych do kontekstu Unii Europejskiej

GRUPY / WIEK
Do 80 osób
Do 25 lat

CZAS TRWANIA
60 minut

TYP AKTYWNOŚCI
World Café

MATERIAŁY
5 tablic poglądowych
Kolorowe markery
Karty ze stymulującymi pytaniami (materiał dodatkowy)

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy i uczestniczki zastanawiają się nad własnymi i europejskimi wartościami. Poprzez aktywny udział w tworzeniu treści dowiadują się, w jaki sposób wartości są ze sobą powiązane.

Poprzez nieformalne rozmowy i dyskusje zebrane zostaną refleksje nad różnymi aspektami „wartości" – pozwoli to pogłębić wśród uczestników wiedzę i zrozumienie oraz stworzyć przestrzeń dla nowych pomysłów.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj pomieszczenie z 5 stołami i tyloma krzesłami, ilu jest uczestników. Niech ta przestrzeń będzie przyjazna. Możesz również przygotować przekąski oraz napoje.

Każdy stolik reprezentuje jedna wartość. Zapisz wartość na kartce A4 i postaw na stole w taki sposób, aby była łatwo widoczna. Przy każdym stoliku znajduje się tablica oraz kolorowe markery. Poproś uczestników o zajęcie miejsc (mogą to zrobić ze względu na wartość, stojąca na stoliku lub podziel grupę w inny, ustrukturyzowany sposób).

REALIZACJA

Gdy wszyscy usiądą wyjaśnij cel ćwiczenia uczestnikom, którym jest szukanie powiązań pomiędzy wybranymi wartościami (oznaczonymi na stołach) a wartościami europejskimi. Poproś uczestników o wybranie przedstawiciela („reportera") przy każdym ze stołów, który będzie musiał zdać sprawozdanie z tego, co wypłynęło w czasie dyskusji wszystkim innym grupom oraz na forum.

Powiedz uczestnikom, że będą mieli 20 minut na zapisanie na tablicy / flicharcie wszystkich powiązań z wartościami europejskimi, które pojawią się w wyniku dyskusji. Aby wesprzeć dyskusje przy stołach, możesz rozdać każdej grupie listę pytań, które pozwolą stymulować refleksję (materiał dodatkowy)

Po 10 minutach poproś grupy o przejście do następnego stołu zgodnie z ruchem wskazówek zegara lub dowolnie. Jedynie „reporter" pozostaje przy tym samym stole – przedstawia on nowej grupie pracę wykonaną przez poprzednią grupę, a następnie wspólnie wypracowują nowe, dodatkowe refleksje, dodając/odejmując połączenia oraz uzupełniając inne niuanse.

Po 10 minutach ponownie przesadź grupy. Kontynuuj, dopóki każdy uczestnik nie popracuje przy każdym stole.

Na koniec ćwiczenia „reporterzy" raportują efekty pracy każdego stołu na forum.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu wróć z uczestnikami do kręgu i rozpocznij dyskusję od następujących pytań:

- Jak się czujesz?
- Jak się czułeś podczas ćwiczenia?
- Czy łatwo było znaleźć powiązania między wartościami a wartościami europejskimi?
- Jaki wpływ na twoje życie maja wartości europejskie?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Podczas podsumowania możesz korzystać z plakatów przygotowanych przez grupy. Jeśli grupa jest duża, należy podwoić liczbę stolików (więc ta sama wartość będzie omawiana przy dwóch stolikach), aby każda grupa składała się z nie więcej niż 6 osób: ułatwi to aktywny udział wszystkich.

Materiały: Karta z pytaniami stymulującymi

Statki Kosmiczne

CELE ĆWICZENIA
Identyfikowanie wartości europejskich i szukanie zależności pomiędzy nimi a wartościami osobistymi
Krytyczna analiza systemu legislacyjnego
Rozwijanie umiejętności mediacji
Identyfikowanie i wyrażanie swoich wartości
Uczenie się współpracy

GRUPY / WIEK
Do 70 osób
Od 16 do 25 lat

CZAS TRWANIA
300 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Scenki

MATERIAŁY
Tablice poglądowe
Kolorowe markery
Długopisy

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy i uczestniczki identyfikują i wybierają zestaw wartości i grupę, do której chcą należeć. Aktywność składa się z narracji prowadzącej i z działań uczestników. Wartości bezpośrednio zaangażowane w działania to: demokracja, równość, wolność, solidarność, przynależność.

PRZYGOTOWANIE

Zdecyduj, ile małych grup (statków kosmicznych) chcesz stworzyć na podstawie ogólnej liczby uczestników. Minimalna liczba to 4 grupy, maksymalna- 7. Każda grupa musi mieć od 5 do 10 uczestników. Nazwij każdą grupę nazwami księżycy Jowisza: Io, Ganimedes, Kallisto, Adrastea, Metis, Amaltea, Tebe (satelita Europa specjalnie nie jest wymieniona).

Przygotuj plakat dla każdego ze statków kosmicznych z jego nazwą oraz listą 3 do 5 zdań zaczerpniętych z traktatów o Unii Europejskiej (przykłady zapisów znajdują się materiałach dodatkowych).

Źródło, z którego zaczerpnięte są zdania, pozostaje tajemnicą do podsumowania. Im więcej zdań pojawi się na plakatach, tym trudniejsze będzie ćwiczenie.

Na dole każdego z plakatów zapisz liczbę maksymalnych członków załogi (np. przy grupie 42 uczestników każdy z 5 „statków" będzie mógł pomieścić maksymalnie 9 osób). Powieś plakaty w pomieszczeniu, w którym odbywać się będzie ćwiczenie w odpowiedniej odległości od siebie: uczestnicy będą siedzieć w grupie obok plakatu.

Upewnij się że macie wystarczająco przestrzeni. Do każdego „statku" dołącz duże karki papieru, długopisy i markery. Wydrukuj scenariusz, który będziesz czytać podczas ćwiczenia (materiały dodatkowe).

REALIZACJA

Zwołaj wszystkich uczestników do kręgu i poproś o uważne wysłuchanie początku historii, aby mogli wczuć się w scenariusz. Realizacja kolejnych elementów ćwiczenia odbywa się przy „statkach".

Ćwiczenie przeplatają fragmenty narracji i działania uczestników, opisane szczegółowo w materiałach dodatkowych.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu poproś uczestników o ponowne zajęcie miejsc w kręgu na czas podsumowania. Dyskusja na forum może być poprzedzona krótką prezentacją pracy każdej z grup. W podsumowaniu należy poruszyć trz główne tematy.

1) Źródło zdań bazowych

- Poproś uczestników o odgadnięcie źródła zdań bazowych, zanim powiesz im że pochodzą z traktatów o Unii Europejskiej.
- Poproś uczestników o porównanie początkowych zdań z ich konstytucjami:
- Czy łatwo było zawrzeć wartości UE w konstytucji?
  Jakie znajdujesz podobieństwa pomiędzy konstytucją, którą stworzyliście a twoim wyobrażeniem o UE?
  Jakie napotkaliście trudności podczas pisania konstytucji? Jakie trudności napotykają instytucje unijne próbując stworzyć standardy reprezentujące wspólne wartości.

2) Mediacje wewnątrz grupy

- Czy konieczne było szukanie dużych kompromisów podczas pisania konstytucji?
- W jakim stopniu grupa wpływała na indywidualne punkty widzenia, zwłaszcza podczas pisania konstytucji?
- Czy finałowa konstytucja jest wciąż podobna do twojej pierwszej interpretacji zdań?

3) Przynależność i wartości

- Czy wybrałeś statek kosmiczny w zgodzie z tym, co było napisane czy również kierowałeś się już obecną załogą?
- Czy poczucie przynależności do grupy wpłynęło na finałową decyzję o pozostaniu lub zmianie statku kosmicznego?
- Jaka była reakcja w grupach, których członkowie postanowili odejść? Jaka była reakcja grup na nowoprzybyłych?
- Jaką rolę odgrywają inni ludzie w naszym wyborze wartości w życiu codziennym?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Jeżeli uczestnicy są bardzo młodzi możesz dać im skrótowy opis różnych form rządów, aby uczynić ćwiczenie dodatkowo edukacyjnym.

Przygotowując plakaty i wybierając zdania weź pod uwagę następujące aspekty:

- Lista zdań podana w materiałach pomocniczych może być poszerzona o zapisy z innych źródeł (patrz https://europa.eu/european-union/law/treaties_pl).
- Im więcej zdań znajdzie się na plakatach, tym trudniej będzie je zsyntetyzować w konstytucji. Jeżeli uczestnicy są młodzi (poniżej 20 lat) trzy zdania na każdy plakat w zupełności wystarczy.
- Zdania mogą być wybrane pod kątem podobieństwa lub różnic. Wybór zależy od typu grupy uczestników.
- Zdania mogą zostać wybrane „tematycznie". Na przykład zdania jednego statku mogą skupiać się na ekonomii a drugiego- na wolności etc.

Struktura konstytucji może być uproszczona: można np. pominąć podział na cztery rozdziały i poprosić grupę o zapisanie w sumie 10-15 artykułów; w takim wypadku czas powinien zostać skrócony (do 45 minut powinno wystarczyć).

Faza podsumowania może być bardzo długa, jeżeli postanowisz poruszyć wszystkie trzy wskazane tematy. Możesz też skupić się na jednym z nich. Jeżeli grupa jest duża, sugerowane jest podzielenie jej na mniejsze grupy dyskusyjne, tak aby każdy miał możliwość zabrania głosu.

W razie potrzeby można pominąć fazę narracji, wykonując w ten sposób uproszczoną wersję ćwiczenia, w której grupy tworzą się na podstawie osobistych przekonań i w której główny nacisk położony jest na stworzenie konstytucji. W tym przypadku podsumowanie powinno dotyczyć tylko pierwszego z wymienionych tematów.

Materiały: Instrukcje dla prowadzących

EROZJA MORZA

CELE ĆWICZENIA
Rozpoznawanie różnych znaczeń wartości europejskich
Doświadczanie współzależności między wartościami europejskimi
Analizowanie konfliktów między różnymi wartościami

CZAS TRWANIA
120 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Scenki

MATERIAŁY
Prezentacja PowerPoint
Karty ról (jedna na profil)
„wizytówki"
Identyfikatory
Scenariusz

GRUPY / WIEK
Do 14 osób per game
Od 16 lat upwards

KRÓTKI OPIS

Aktywność skupia się na konfliktach dotyczących wartości w kontekście polityki migracyjnej UE. Pozwala to uczestnikom i uczestniczkom zrozumieć, jak wartości są wykorzystywane do poparcia różnych opinii / stanowisk. Główny nacisk położony jest na koncepcję praw człowieka, wolność i bezpieczeństwo.

PRZYGOTOWANIE

Gra zaprojektowana jest dla 14 graczy, tworzących 7 zespołów dwuosobowych (możesz przygotować więcej niż jedną grę jeżeli jest więcej uczestników).

Na każdą rozgrywkę przygotuj stół, przy którym może usiąść 6 zespołów. Siódmy zespół („strażnicy wartości") będzie tylko obserwował grających uczestników.

Na stole przygotuj symbole „wizytówki" różnych aktorów społecznych oraz identyfikatory (które zostaną później rozdane).

REALIZACJA

Wstęp (20 minut)

Welcome the participants and ask them to sit at the table. Powitaj uczestników i pozwól usiąść im przy stole. Wyjaśnij im na czym będzie polegało zadanie (czym jest odgrywanie ról). Wykorzystując prezentację przedstaw scenariusz gry.

Scenariusz:

Aby przeorganizować śródziemnomorską politykę ratowniczą Komisja Europejska zaproponowała libijskiemu rządowi porozumienie w sprawie lądowań. Porozumienie jest mocno oponowane ponieważ Libia oskarżona jest o łamanie praw człowieka w obozach dla uchodźców już znajdujących się na jej terytorium. Komisja Europejska aby zebrać opinie w sprawie porozumienia zaprosiła różnych aktorów społeczeństwa obywatelskiego na konsultacje. Niektórzy z nich są za porozumieniem, inni przeciwko. Argumenty każdej ze stron odwołują się do różnych wartości. Wyjaśnij uczestnikom, że zostaną im przypisane pewne role oraz że podczas ćwiczenia będą musieli wykonać symulację konsultacji.

Faza gry (60 minut)

Rozdziel role uczestnikom – wręcz każdemu odpowiednią kartę roli oraz identyfikator.

Do rozdania są następujące role:

- Komisja Europejska
- Pomoc na morzu (prywatna organizacja)
- Sprawiedliwość dla uchodźców (NGO / organizacja pozarządowa)
- Akademia zachodu (ruch społeczny)
- Forum Europejskiego bezpieczeństwa (torganizacja typu think tank)
- Odpowiedzialni za Europe (ogólnoeuropejskie stowarzyszenie)
- Obserwatorzy wartości

Obserwatorzy wartości nie uczestniczą w negocjacjach, jedynie obserwują dyskusję. Poproś osoby pełniące tę rolę o zapisywanie argumentów i stwierdzeń odnoszących się do wartości, które usłyszą od różnych aktorów podczas konsultacji. Gdy rozpoczniesz konsultacje nie przedstawiaj wszystkich oficjalnie. Ważne jest, żeby obecni przy stole nie wiedzieli dokładnie jakie jest zadanie innych / jaką rolę odgrywają.

Daj uczestnikom 10 minut na przeczytanie karty roli i wcielenie się w nią oraz przygotowanie prezentacji stanowiska, które za chwilę będą musieli zająć podczas konsultacji.

Po 10 minutach rozpocznij konsultacje, które odbędą się w formie okrągłego stołu. Uczestnicy mają łącznie 30 minut na to, aby wyrazić swoją opinię o propozycji Komisji oraz przedstawienie swojego punktu widzenia.

Na koniec daj Komisji Europejskiej 5 minut na podsumowanie tego co zostanie powiedziane na forum.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu poproś uczestników o zajęcia miejsca w kręgu i poprowadź dyskusję według poniższego schematu:

Część pierwsza:
Ogólna refleksja o ćwiczeniu (10 minut)

- Jak czułeś się odgrywając rolę?
- Jakie aspekty były najbardziej kontrowersyjne?
- Czy udało się znaleźć wspólną płaszczyznę w dyskusji (wspólny język?)? Jeżeli tak, dlaczego? Jeżeli nie, dlaczego?

Część druga:
Raport obserwatorów wartości i dyskusja (15 minut)

- Czy odwoływałeś się do wartości, aby celowo wspierać argumenty zainteresowanej strony? Jeżeli tak, dlaczego? Jeżeli nie, dlaczego?
- Czy zaobserwowałeś sprzeczne interpretacje tej samej wartości (np. użycie słowa wolność przez różnych aktorów w różnych kontekstach i znaczeniach)?
- Czy zauważyłeś jakieś wartości, które mogą być współzależne i/lub sprzeczne?

Część trzecia:
Osobista refleksja (15 minut)

- Czy zgadzasz się z propozycją Komisji?
- Czy twoim zdaniem polityka graniczna UE jest zgodna z wartościami Europejskimi?
- Czy uważasz, że porozumienie jest zgodne z artykułem 2 traktatu o Unii Europejskiej?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Kilka okrągłych stołów może odbywać się równocześnie – w takiej sytuacji upewnij się, że stoły stawione są od siebie wystarczająco daleko, aby uczestnicy nie przeszkadzali sobie wzajemnie podczas konsultacji. Jeżeli jest więcej niż 7 uczestników ale mniej niż 14 upewnij się, że role Komisji i „obserwatorów wartości" odgrywane są przez inne osoby.

Materiały: Materiały do gry

Nasze Wspólne Wartości

CELE ĆWICZENIA
Identyfikowanie i wyrażanie własnych wartości
Refleksja nad osobistymi wartościami
Odniesienie wartości osobistych do wartości europejskich

GRUPY / WIEK
Do 30 osób / Do 15 lat

CZAS TRWANIA
40 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Rysunek twórczy

MATERIAŁY
papier A4
Taśma klejąca
Markery
Ołówki

KRÓTKI OPIS

Wykorzystując kreatywną metodologię, aktywność ta pozwala na identyfikację i eksplorację własnych wartości, poznanie wartości innych i połączenie ich z wartościami europejskimi. Ćwiczenie może zostać zaproponowane zaraz po stworzeniu grupy warsztatowej, aby zaprezentować jak uczestnicy widzą siebie samych, jak wyobrażają sobie innych oraz na końcu procesu, aby zobaczyć, co jest ważne dla poszczególnych członków, jak i dla całej grupy.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj pomieszczenie w którym odbędzie się ćwiczenie. Uczestnicy powinni mieć wygodny dostęp do powierzchni, na której mogą rysować (stoły i krzesła). Przygotuj papier (A4), markery, ołówki dla każdego uczestnika.

REALIZACJA

Zapowiedz uczestnikom, że celem ćwiczenia jest narysowanie swojego własnego godła. Symbol musi być podzielony na 4 części. Poszczególne segmenty symbolu muszą reprezentować:

- ważną dla mnie wartość
- ważną dla mnie wartość europejską
- wartość, którą uważam za ważną dla całej grupy
- moje działania, które pomogą realizować wskazane trzy wartości w grupie.

Daj uczestnikom 15- 20 minut na stworzenie ich godeł. Gdy skończą rysować poproś, aby ustawili się w kręgu i pozwól zaprezentować wykonaną pracę innym.

Alternatywnie możesz poprosić ich o pracę w parach. Powieście godła na ścianie lub na sznurku, aby stworzyć małą galerię, która może wam towarzyszyć przez cały cykl warsztatów poświęconych wartościom.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu poprowadź dyskusję używając tych pytań:

- Jak się czujesz?
- Czy łatwo było wybrać wartości do przedstawienia?
- Czy było łatwo zilustrować wybrane wartości?
- Który segment był najtrudniejszy do zdefiniowania i przedstawienia? Czemu?
- Jakie dodatkowe informacje otrzymujesz patrząc na godła innych?
- Czy jesteś zadowolony ze swojej pracy?
- Czy coś cię zaskoczyło?
- Czy wartości, które rozważałeś jako należące do grupy, się potwierdziły?
- Patrząc na wszystkie godła, które wartości chciałbyś doświadczyć ich razem z grupą w nadchodzących dniach / godzinach?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

To ćwiczenie proponowane jest jako pierwszy krok w stronę poznania się i integracji (przy pracy cyklicznej z daną grupą).

Aby zachęcić uczestników do stworzenia ciekawych rysunków możesz pokazać im przykłady. Jako uzupełnienie możesz zachęcić uczestników do stworzenia połączenia między różnymi godłami.

WARTOŚCI A STRES

CELE ĆWICZENIA
Analizowanie i rozumienie różnic między wartościami osobistymi i wartościami grupy
Analizowanie konfliktów między różnymi wartościami
Doświadczanie współzależności między wartościami europejskimi

GRUPY / WIEK
Do 17 - 24 osób na grę
Od 16 do 30 lat

CZAS TRWANIA
90 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Scenki

MATERIAŁY
Komputer i projektor
Materiały do gry
3 plansze
3 wizytówki (jedna na każdy stół)
Pionki (jeden na uczesnika)
3 karty informacyjne o państwach
24 kart roli
18 kart zdarzeń
Identyfikator (jeden na uczestnika)
Długopisy (jeden na uczestnika)

KRÓTKI OPIS

Ćwiczenie ma na celu symulację konfliktów wartości, w szczególności konfliktów między wartościami indywidualnymi i wartościami grupy oraz skłonienie do refleksji nad rolą, jaką wartości europejskie mogą odgrywać w tym kontekście.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj trzy stoły w sali, wystarczająco dużej żeby pomieścić wszystkich uczestników. Przy jednym stole może siedzieć maks. 8 osób. Każdy stół reprezentuje inne państwo.

Na każdym stole przygotuj materiały do gry:

- Plansza
- Wizytówka z nazwą państwa
- Po jednym pionku na uczestnika (maksymalnie 8)
- Kartę informacyjną państwa
- Karty ról
- 6 kart zdarzeń
- Identyfikatory (jeden na uczestnika)
- Długopisy (jeden na uczestnika)

Ustaw załączoną prezentację.

REALIZACJA

Wstęp (10 minut)

Pozwól uczestnikom usiąść przy stołach. Wyjaśnij na czym polega odgrywanie ról.

Wykorzystując prezentację przedstaw scenariusz oraz cel gry.

Scenariusz

W trzech wymyślonych państwach (Gagonia, Fontania, Lingland) pewne prawa są omawiane i zatwierdzane. Każdy uczestnik, odgrywając inną rolę, poproszony będzie o przedyskutowanie zmian w prawie oraz o wspólną refleksję z innymi uczestnikami czy decyzja podjęta przez państwo może być uznana za dobrą lub złą dla odgrywanych postaci oraz dla społeczności.

Cel

Celem gry jest dyskusja nad niektórymi z praw zatwierdzonymi w trzech wymyślonych państwach. Te prawa powiązane są z ważnymi wartościami grupy (zbiorowymi) i w konsekwencji mogą stać w sprzeczności z uczuciami, celami i indywidualną etyką.

Wyjaśnij przebieg gry:

- Gra przy pierwszym stole (20 minut)
- Gra przy drugim stole (20 minut)
- Gra przy trzecim stole (20 minut)
- Podsumowanie (20 minut)

W każdym z państw pozwól uczestnikom samodzielnie zdecydować, jaką rolę (z ośmiu zaproponowanych) chcą odgrywać.

Once the roles are assigned in each state, the youngest person reads the country's profile aloud, so that everyone can understand the context in which the action takes place.

Gdy w każdym z państw zostaną rozdzielone role najmłodsza osoba czyta na głos kartę informacyjną państwa, żeby każdy zrozumiał kontekst ćwiczenia.

Najstarsza osoba w zespole czyta na głos kartę zdarzenia. Na przykład: „Od tego miesiąca aborcja jest legalna do 16 tygodnia ciąży" („Teraz każda kobieta i dziewczyna ma prawo podejmować samodzielną decyzję, czy chce i jak często chce posiadać dzieci" - powie osoba popierająca nowe prawo).

Grupa zastanawia się nad tym, czy decyzja podjęta przez państwo może być uznana za dobrą lub złą dla odgrywanych przez nich postaci. Na końcu dyskusji każdy uczestnik przesuwa swój pionek w górę lub w dół planszy, zgodnie z tym czy podjęta przez państwo decyzja jest korzystna lub niekorzystna dla odgrywanej postaci.

W zależności od dostępnego czasu uczestnicy mogą odczytać do 6 zdarzeń (w ciągu maks. 20 minut). Po przeczytaniu wszystkich zdarzeń poproś uczestników o wypełnienie indywidualnego formularza, w którym zapiszą swoje odczucia i przemyślenia dotyczące ich doświadczenia w danym państwie. Gdy wszyscy wypełnią swoje formularze, grupa przenosi się do następnego państwa, gdzie wykona to samo ćwiczenie. Ćwiczenie kończy się, gdy wszyscy uczestnicy znajdą się we wszystkich trzech państwach.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po ćwiczeniu przeprowadź w kręgu dyskusję z uczestnikami zaczynając od następujących pytań:

- Jak się czujesz?
- Jak się czułeś podczas ćwiczenia?
- Jakie były najważniejsze wartości w każdym z państw?
- W którym państwie czułeś się najbardziej niekomfortowo?
- Czy znalezłeś się w którejkolwiek z rund w opozycji do wartości społeczności?
- Jaką rolę odgrywają wartości europejskie w sytuacji, gdzie dwie wartości stoją ze sobą w sprzeczności?
- Czego nauczyłeś się w tym ćwiczeniu- co może być przydatne w twoim życiu codziennym i w życiu społeczności?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Sugerowany podział uczestników:

- 24 uczestników: 8 uczestników przy każdym z 3 stołów
- Od 23 do 17 uczestników: 6- 7 uczestników przy każdym z 3 stołów
- Do 16 uczestników: stwórz tylko dwie grupy i pozostaw jeden stół pusty przy każdej z rund
- Ponad 24 uczestników: użyj dwóch gier (tworząc 6 stołów)

Materiały: Materiały do gry

Wartości Europejskie w działaniu

Bitwa wartości

CELE ĆWICZENIA
Rozumienie możliwych konfliktów wartości
Podejmowanie decyzji opartych na wartości
Rozwijanie krytycznego myślenia

GRUPY / WIEK
Do 20–25 osób
Do 16 lat

CZAS TRWANIA
90 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Praca w grupach oraz skecze

MATERIAŁY
Tablice poglądowe (flipchart)
Długopisy
Kolorowy papier
Projektor, kompter

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy i uczestniczki krytycznie analizują wartości leżące u podstaw codziennych działań. Wychodząc od osobistych doświadczeń ćwiczenie pozwala ujawnić niektóre „dylematy moralne" oraz ponowną ich interpretację z punktu widzenia wartości. Ćwiczenie pozwala uczestnikom zrozumieć, jaką rolę odgrywają wartości i jak mogą stać w sprzeczności ze sobą (kontekst dylematów moralnych/etycznych).

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj komputer, projektor oraz tablice poglądową w pomieszczeniu, gdzie zrealizujecie ćwiczenie. Ustaw pięć krzeseł przodem do tej części sali, w której będą siedzieć uczestnicy.

REALIZACJA

Przedstaw zagadnienie dylematów moralnych zadając grupie: „Widzisz pędzący po torach pociąg, który nie może się zatrzymać. Na torach jest 5 uwiązanych osób, w które zaraz uderzy pociąg. Możesz zmienić bieg torów, ale na drugim torze znajduje się związane dziecko, które wtedy pociąg zabije. Co zrobisz?"

Poprowadź dyskusję. Słuchaj odpowiedzi i zbieraj wypowiedzi uczestników. Poproś uczestników o obejrzenie klipu z "Inside Out" (https://www.youtube.com/watch?v=flMJHyrUI4M&t=89s), który pokazuje emocje ujawniające się przy podejmowaniu decyzji. Po projekcji poproś, aby uczestnicy ćwiczenia ponownie przyjrzeli się scenariuszowi przykładu z pociągiem i spróbowali sobie wyobrazić wewnętrzne dialogi zachodzące w ich głowach. Jakie emocje dominują? Prowadź dyskusję słuchając i porządkując pomysły uczestników. Pomóż uczestnikom zamienić emocje na wartości: Jakie wartości mogłyby brać udział (i kontrastować ze sobą) przy podejmowaniu decyzji? Wyjaśnij grupie że to ćwiczenie ma na celu zrozumienie, czym jest tzw. bitwa wartości. Podziel uczestników na trzy grupy (nie powinny liczyć więcej niż 8 osób) i każdej z nich daj cztery różnokolorowe kartki A4 oraz marker. W każdej grupie uczestnicy będą musieli podzielić się dylematami / sytuacjami, w których musieli się zmierzyć z różnymi wartościami. Kiedy dylematy / sytuacje zostaną wybrane, grupa musi wybrać jeden i zidentyfikować cztery sprzeczne wartości, które „walczą" ze sobą w tej sytuacji. Te cztery wartości uczestnicy zapisują na czterech kartkach (po jednej na kartkę). Następnie wszyscy siadają w kręgu.

Wyjaśnij, że faza prezentacji będzie wyglądać następująco: każda grupa po kolei będzie prezentować swój dylemat oraz wybierać pięciu ochotników spośród wszystkich uczestników: czterech wcieli się w role wartości, jeden będzie reprezentować aktora, który musi podjąć decyzję w oparciu o przedstawiony scenariusz/dylemat. Cała piątka będzie siedzieć w krzesłach naprzeciwko widowni. Aktor będzie zadawał pytania wartościom o to, jak powinien postąpić; pytania zadaje dotąd, aż zdecyduje co w prezentowanej sytuacji zrobić.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Po zakończonym ćwiczeniu rozpocznij dyskusję:

- Jak się czujesz? Jak czułeś się podczas ćwiczenia?
- Czy zidentyfikowanie dylematu/problemu było trudne?
- Czy interpretacja wartości była trudna?
- Czy jesteś zadowolony z podjętych decyzji?
- Dla aktorów: Czy podjęcie decyzji było łatwe? Czy w rzeczywistości byłeś świadomy wartości przed podjęciem decyzji?
- Czy ktokolwiek chce podzielić się tym, jak rzeczywiście zachował się w przedstawionym scenariuszu?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Przed rozpoczęciem ćwiczenia zapoznaj się z propozycjami „stwierdzeń opartych na wartościach" i dostosuj je do swojej grupy w zależności od ich wieku, pochodzenia i kontekstu. Możesz też zdecydować się sformułowanie zupełnie innych stwierdzeń. Zadbaj, aby każdy zabrał głos.

WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELI

Jeśli grupy potrzebują wsparcia w wyborze dylematu, możesz przedstawić im kilka możliwych przykładów (patrz materiały). Jeśli grupa jest duża, skróć fazę wprowadzającą, aby wydłużyć czas środkowej. Stwórz więcej niż trzy grupy. Po ćwiczeniu można przejść do ćwiczenia „WOKÓŁ WARTOŚCI".

Materiały: Przykład dylematu

CELE ĆWICZENIA
Zwiększenie świadomości na temat konfliktów wartości i technik ich rozwiązywania
Ćwiczenie umiejętności słuchania i dyskusji
Analizowanie i refleksja nad historycznymi i kulturowymi aspektami wartości
Podejmowanie działania zgodnie z wartościami

GRUPY / WIEK
do 38 osób / Do 26 lat

CZAS TRWANIA
180 minut

TYP AKTYWNOŚCI
Wyrażanie stanowiska, praca w grupach i opowiadania

MATERIAŁY
2 arkusze papieru A3 z napisami „Zdecydowanie się zgadzam" i "Zdecydowanie się nie zgadzam"
Lista stwierdzeń do części ćwiczenia z zajmowaniem stanowisk i debatą (patrz materiały)
1 kopia 3 krótkich opoiadań (patrz materiały)
Długopisy, markery, kredki, karki papieru
Tablica poglądowa lub plakaty

KRÓTKI OPIS

Ćwiczenie składa się z dwóch części. W pierwszej uczestnicy i uczestniczki analizują oraz przyjmują stanowisko w sytuacjach codziennych lub narracyjnych, które niosą ze sobą sprzeczne wartości i konflikty na poziomie społecznym. W drugiej części uczestnicy i uczestniczki proszeni są o krytyczną analizę i ponowne odczytanie wartości i stereotypów europejskich w ich społeczeństwach.

PRZYGOTOWANIE

Przygotuj dużą, pustą salę. Z jednej strony umieść arkusz z napisem „Zdecydowanie się zgadzam" z drugiej – arkusz z napisem „Zdecydowanie się nie zgadzam". Ustaw krzesła pod ścianami, aby nie zakłócały ćwiczenia, ale w taki sposób, żeby można je było łatwo przenieść do pracy w małych grupach i na podsumowanie. Podczas wykonywania ćwiczenia należy pamiętać o tym, że przeciwieństwem wartości nie jest „nie-wartość", ale inna wartość. Nie można znaleźć zgodności między wartością a nie-wartością, natomiast dwie wartości niekoniecznie są sprzeczne, ale mogą również się uzupełniać.

REALIZACJA

Część 1 – Historie i słowa: za każdym czynem stoi wartość

Pierwsza część ćwiczenia składa się z debaty (część 1A) oraz pracy w małych grupach (część 1B).

1A. Hasło - Za każdym czynem stoi wartość - Zajmowanie stanowisk w debacie [40 minut]

Przeczytaj poniższe stwierdzenia i poproś uczestników o zajęcie stanowiska „za" lub „przeciw" przy każdym odczytywanym stwierdzeniu. Ważne jest, aby samo stwierdzenie nie miało „dobrej" lub „złej" odpowiedzi. To ćwiczenie pozwala nam wykrywać wartości, które kryją się w dyskusjach / debatach / wiadomościach (więcej wskazówek, jak poprowadzić to znajdziesz w materiale „Debatowanie o perspektywach").

Stwierdzenia:

- Publiczna służba zdrowia nie powinna pokrywać kosztów leczenia raka związanego z paleniem.
- Uchylanie się od podatków nie powinno być karane grzywną, jeśli oszust postanowi zadeklarować zarobioną kwotę.
- Ci, którzy nie mają rodzinnego wykształcenia akademickiego, powinni mieć uprzywilejowany dostęp do uniwersytetu.

Po każdym stwierdzeniu pozwól uczestnikom wyjaśniać zajęte stanowisko. Po ostatnim stwierdzeniu poproś uczestników o zastanowienie się nad sprzecznymi wartościami w każdym stwierdzeniu, szczególnie na:

- Odpowiedzialność / solidarność
- Wydajność / sprawiedliwość
- Zasługi / równość

1B. Historie - Za każdym czynem stoi wartość - Praca w małych grupach [80 minut]

Podziel uczestników na trzy małe grupy i wyjaśnij, że ćwiczenie będzie się składało z trzech rund. W każdej rundzie każda grupa dostanie do przeczytania historię (patrz tabela) z dodatkowymi stymulującymi pytaniami, nad którą muszą się zastanowić. Każda grupa będzie musiała zapisać wyniki swojej refleksji i zdać z nich sprawozdanie całej grupie w podsumowaniu ćwiczenia.

Runda pierwsza [10 minut]:
Daj każdej z grup jedną historię, którą wcześniej wybrałeś i poproś ich o odpowiedź na następujące pytania:

» Czy umiesz wyobrazić sobie siebie w tej historii?
» Czy ta opowieść jest akceptowalna w dzisiejszych czasach? Dlaczego tak /nie?
» Które z twoich osobistych wartości zostały naruszone?

Runda druga (10 minut):
Po dziesięciu minutach daj każdej grupie inną opowieść i poproś ich o odpowiedź na następujące pytania:

» Jakie intencje według ciebie miał narrator?
» Jakie wartości on/ona chcieli zakomunikować?

Runda trzecia [10 minut]:
Po piętnastu minutach daj każdej grupie trzecią opowieść i poproś ich o odpowiedź na następujące pytania:

» Czy te dwie wartości są w sprzeczności czy można znaleźć sposób na ich pogodzenie?

Grupa	1 runda [10 min]	2 runda [10 min]	3 runda [15 min]
A	Opowieść 1	Opowieść 3	Odpowiedzi do opowieści 2
B	Opowieść 2	Opowieść 1	Odpowiedzi do opowieści 3
C	Opowieść 3	Opowieść 2	Odpowiedzi do opowieści 1

PODSUMOWANIE I EWALUACJA: CZĘŚĆ 1 [45 MINUT]

Gdy wszyscy skończą pracę z historiami poproś grupy o zaprezentowanie swoich refleksji do każdej opowieści na forum [15 minut]

Rozpocznij podsumowanie [30 minut] od pytań:

» Czy znalezienie wartości w tych historiach było łatwe czy trudne?
» Czy jakieś elementy cię poruszyły/oburzyły? Dlaczego? Które?
» Czy myślisz że te opowiadania byłyby napisane tak samo w dzisiejszych czasach?
» Jak myślisz, dlaczego napisane są w taki sposób?
» Czy myślisz, że wartości mogą być ponadczasowe i przybierają to samo znaczenie w każdym momencie historii?

CZĘŚĆ 2 – MODELE [40 MINUT]

Podziel uczestników na grupy pod względem pochodzenia geograficznego (narodowość lub region). Daj im pięć minut na zastanowienie się, jakie stereotypy (i odmienne wizje) o Europie pojawiają się w ich państwie/regionie

Gdy wszystkie grupy zakończą dyskusję przedstaw im wybrany przez ciebie model (z dwóch podanych poniżej), aby zbadać i zgłębić konfliktujące wartości: "Tabelę wartości" lub „Górę lodową".

Weź pod uwagę, że pierwszy model skupia się na wartościach, a drugi – na emocjach/strachu.

Model - Tabela wartości
Wykorzystanie wartości będących ze sobą w sprzeczności służy na ogół wskazaniu Różnic, a nie ich niwelacji. A próbuje odwieść od stanowiska B, zakładając że jego stanowisko reprezentuje nie-wartość b- od której jego/jej stanowisko różni się i jest oparte na pozytywnej wartości a+.

W ten sposób b- zawsze okazuje się być zniekształconym odbiciem A używającym a+, tak samo jak a- jest zawsze zniekształconym odbiciem B wykorzystując b+.

Aby rozwiązać konflikt tego typu, zniekształcone odbicia a- i b- powinny zostać poddane analizie w celu potwierdzenia, że tylko złagodzenie pozytywnych wartości a+i b+ może pomóc w pokonaniu różnic.

Tabela wartości jest narzędziem, które może być wykorzystane w celu identyfikacji zniekształconych wartości.

JA (A)	Połączenie	Inny/Stereotyp (B)
WARTOŚĆ (a+) (np. oszczędność)	A używa b- nie w celu przezwyciężenia różnic w stosunku do B, ale w celu ich podkreślenia	NIE-WARTOŚĆ (b-) (np. rozrzutność)
	B może użyć a+, aby znaleźć możliwe złagodzenie b +	
a- jest zniekształconą projekcją a +, zwykle używaną przez B	A i B mogą przezwyciężyć różnice Tylko przez wykorzystanie ich wartości dodatnie (a +> b +)	b- jest zniekształconą projekcją b +, zwykle używaną przez A
NIE-WARTOŚĆ (a-) (np. podłość)	B używa a- nie w celu przezwyciężenia różnic w stosunku do A, ale w celu ich podkreślenia	WARTOŚĆ (b+) (np. hojność)
	A może użyć b+, aby znaleźć możliwe złagodzenie a +	

MODEL 2 – Góra lodowa

Stereotyp (negatywny) jest często tylko wynikiem głębszej warstwy strachu i / lub emocji.

Warstwa 1 (widoczna)	Stereotyp
Warstwa 2 (niewidoczna)	Strach/emocja: Jakie zagrożenie niesie stereotyp?
Warstwa 3 (niewidoczna)	Wartość: Jakie są pozytywne wartości, które chciałbym utrzymać?

Po prezentacji wybranego modelu [20 minut] poproś uczestników o przeanalizowanie stereotypu zgodnie ze wskazówkami poniżej [20 minut]

Dla modelu 1:
Kiedy odnoszę się do stereotypu (B), zwłaszcza w sposób negatywny, ja (A) nadaje znaczenie nie-wartości (b-) dla stereotypu, aby pokazać, w jaki sposób jest on sprzeczny z moją (pozytywnym) wartością a+.

- Krok 1: Spróbuj zrozumieć, do jakiej pozytywnej wartości a+ (A) się odnosisz, używając stereotypu (B) oraz jaką nie-wartość b- podnosisz, aby podkreślić różnice między tobą a stereotypem B.
- Krok 2: Jeśli chciałbyś znaleźć kompromis między tobą (A) a stereotypem (B), czy mógłbyś wymyślić jakąś pozytywną wartość b + dla tego stereotypu? Jak ta pozytywna wartość b + mogłaby pogodzić się z wartością dodatnią a +?
- Dodatkowy krok: Czy rozumiesz, jak druga osoba mogłaby zamienić twoją pozytywną wartość a+ w nie-wartość a-? Jak można przemienić twój (pozytywny) pomysł w (negatywny) stereotyp?

Dla modelu 2:
- Jak myślisz jakie jest zagrożenie (poziom 2) odpowiadające stereotypowi, który zidentyfikowałeś (poziom 1)?
- Jakie są ryzykowane wartości (poziom 3)?
- Czy umiesz sobie wyobrazić, jak ten stereotyp mógłby nie stanowić zagrożenia dla wartości zidentyfikowanych w poziomie 3.

CZĘŚĆ 3 [45 MINUT]

Poproś każdą grupę o przedstawienie wyników na forum [15 minut].

Następnie przeprowadź podsumowanie ćwiczenia:

- Jak się czujesz po tym ćwiczeniu? Jak się czułeś podczas ćwiczenia?
- Korzystanie z zaproponowanych modeli było łatwe czy trudne?
- Czy łatwo było uzasadnić wartości, ryzyko i zagrożenia?
- Jak bardzo nasze stereotypy liczą się w naszym codziennym życiu?
- Co to ćwiczenie mówi nam o naszym zachowaniu?
- Czego nauczyłem się z tego działania? Co z tego doświadczenia może być dla mnie przydatne w życiu osobistym?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Część 1:
Aby ułatwić uczestnikom i uczestniczkom zaangażowanie w ćwiczenie polegające na zajmowaniu stanowisk w debacie odnieś się do wskazówek w ćwiczeniu „Debatowanie o perspektywach". Stwierdzenia w debacie muszą być dostosowane i zaprojektowane dla grupy z którą pracujesz. Ważne jest, by dobrze zidentyfikować pochodzenie społeczne uczestników oraz ważne dla nich tematy i konteksty lokalne oraz ogólnokrajowe.

Historie należy czerpać z lokalnych tradycji / literatury uczestników. Możliwe jest również zastosowanie komiksów lub fragmentów filmów / filmików, pod warunkiem, że wartości, o które chodzi, są w nich wyraźnie rozpoznawalne.

Poniżej podane są przykładowe źródła angielskie, niemieckie i polskie, z których można czerpać historie:

- http://www.taleswithmorals.com;
- https://en.wikisource.org/wiki/Gesta_Romanorum_Vol._I_(1871);
- https://www.pitt.edu/~dash/grimm;
- https://germanstories.vcu.edu/struwwel;
- http://gutenberg.spiegel.de/buch/
- https://wolnelektury.pl/katalog/gatunek/basn/

Część 2:
Oba zaprezentowane modele (tabela wartości i góra lodowa) muszą być dogłębnie znane i przygotowane przez prowadzącego. Ta część może też być zastąpiona warsztatem kreatywności. Poniżej proponujemy możliwy przebieg takiego warsztatu. Podziel grupę na małe grupy od 6 do 9 osób. Zespoły mogą przedstawić na scenie, narysować lub opisać historię, którą obejrzeli lub przeczytali.

- Krok 1 (20 minut): Przeprowadź dyskusję w grupach w taki sposób, aby wybrane zostały główne wartości, nad którymi grupa chce pracować.
- Krok 2 (50–70 minut): Grupy (nadzorowane, ale nie prowadzone) wymyślają na nowo, dyskutują, tworzą opis przeczytanej historii.
- Krok 3 [15-45 minut- w zależności od liczby grup i długości prezentacji]. Grupy prezentują przygotowane prace.

Materiały: Stwierdzenia oraz historie

CELE ĆWICZENIA
Identyfikowanie i wyrażanie osobistych wartości
Analizowanie i refleksja nad osobistymi wartościami
Podejmowanie działania zgodnie z wartościami

GRUPY / WIEK
Do 100 osób
Do 30 lat

CZAS TRWANIA
Od 3 do 8 godzin

TYP AKTYWNOŚCI
Praca w grupach

MATERIAŁY
Zdjęcia
Program szkolenia
Tablica poglądowa / flipchart

KRÓTKI OPIS

Ćwiczenie jest propozycją zadania domowego dla uczestników i uczestniczek - pozwala zastanowić się nad tym, czego się nauczyli podczas realizacji wcześniej zaproponowanych aktywności. Wraz z lokalnymi partnerami zastanawiają się, jak dokonać konkretnej zmiany na poziomie lokalnym, poprzez działanie w/ na rzecz społeczności.

PRZYGOTOWANIE

Nawiąż do programu cyklu warsztatów dot. wartości – wykorzystaj zdjęcia zrobione podczas tych warsztatów, dzięki temu wywołasz wspomnienia o tym, czego doświadczyli i czego się nauczyli. Zaproś uczestników do autoewaluacji z wykorzystaniem certyfikatu Youthpass (https://www.youthpass.eu/pl/Youthpass/).

REALIZACJA

Powitaj uczestników i uczestniczki, usiądźcie w kręgu. Poproś wszystkich o podzielenie się anegdotami z warsztatów, w których brali udział. Kontynuuj omawianie warsztatów dzień po dniu lub sesja po sesji. Poproś ich o opisanie ćwiczeń, które wykonywali z perspektywy tego, czego się nauczyli Podziel uczestników na grupy po 4-5 osób. Pozwól w mniejszych grupach (przez 15-20 min) na dalsze dzielenie się najciekawszymi edukacyjnymi doświadczeniami. Na forum poproś każdą z grup o zaprezentowanie tego, czym się dzielili. Na tablicy zapisz relacje każdej z grup za pomocą słów kluczy bądź krótkich zdań.

Spośród tematów które się wyłonią wybierzcie razem z uczestnikami te, które uważają za „najważniejsze" i na podstawie których zaplanują „działania na rzecz/w społeczności".

Podziel uczestników na grupy pod względem tematu który uważali za najciekawszy. Daj grupom 30 minut na zastanowienie się, w jaki sposób ten temat może zostać wprowadzony w życie lokalne: Co można zrobić aby doprowadzić do zmiany w najbliższym otoczeniu. Wyjaśnij uczestnikom że „zmiana" może oznaczać. Np. naświetlenie konkretnego tematu, rozpowszechnianie informacji lub przeprowadzanie działań edukacyjnych.

Poproś każdą grupę o przedstawienie planu działania zmiany, zgodnie z poniższymi kryteriami:

- Cel działania
- Główne zadania / szczegóły działania
- Pożądane zmiany
- Wkład, jaki mogą wnieść inni uczestnicy i osoby pracujące z młodzieżą w realizację tego działania.

Gdy wszystkie grupy zakończą pracę poproś ich o zaprezentowanie swoich propozycji przed wszystkimi uczestnikami. Słuchajcy komentują, dodają własne propozycje. Wspieraj i motywuj grupę do realizacji wymyślonego działania, krok po kroku.

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Podziel się z uczestnikami przykładami prostych, ale imponujących działań i aktywności lokalnych, o których słyszałeś lub w których uczestniczyłeś.

Przykładowo, inicjatywa „#trashtag challenge", podczas której zidentyfikowano pewne obszary miejskie wymagające posprzątania i zadbania. Uczestnicy robili zdjęcia przed i po interwencji a następnie wstawiali je do Internetu. Możesz zachęcić do obejrzenia projektów lokalnych realizowanych przez uczestników programu „Młodzi w akcji" Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Jeśli pracujesz z grupą, która nie uczestniczyła w cyklu warsztatów, a tylko w wybranych ćwiczeniach, omów z nią tylko te zrealizowane aktywności i na ich podstawie budujcie pomysły na lokalne działania.

Czas na zabawę

CELE ĆWICZENIA
Podejmowanie działania zgodnie z wartościami

GRUPY / WIEK
Do 100 osób
Bez ograniczenia wiekowego

CZAS TRWANIA
Ponad 4 godziny

TYP AKTYWNOŚCI
Praca w grupach

MATERIAŁY
Muzyka i głośniki
Dekoracje
Kolorowy papier
Nożyczki

KRÓTKI OPIS

Uczestnicy i uczestniczki przygotowują (planują i realizują) przyjęcie oparte na wartościach. To okazja do tego, by zastosowali w praktyce wartości uznane przez grupę za najważniejsze oraz zastanowienia się nad tym, jak mogą to wyrazić w tej kreatywnej formule.

PRZYGOTOWANIE

Możesz wcześniej (na początku pracy z grupą) uprzedzić uczestników, że będą odpowiedzialni za przygotowanie i zorganizowanie przyjęcia wieczornego o tematyce „wartości".

REALIZACJA

Powitaj uczestników i uczestniczki – zapowiedz, że przez najbliższe 4 godziny będą planowac i przygotowywać wieczorne przyjęcie. Jedynym warunkiem dotyczącym przyjęcia jest to, że jego tematem muszą być wartości. Uprzedź uczestników że dnia po przyjęciuwspólnie przeanalizujecie wykonaną pracę

Przeprowadź z uczestnikami burzę mózgów, szukając definicji „świętowania opartego na wartościach". Wyjaśnij, że nie ma jednej dobrej odpowiedzi: decyzje które podejmą są poprawne, o ile wszyscy wyrażają na nie zgodę.

Zostaw grupę bez nadzoru na ok. 30 minut, polecając im gromadzenie pomysłów. Przed wyjściem poproś kogoś o pilnowanie czasu.

Po powrocie poproś grupę o zaprezentowanie wspólnych pomysłów; następnie Zacznijcie opracowywać kolejne etapy przygotowywania przyjęcia. Jeżeli widzisz że grupa jest w impasie, pomóż im z organizacją; w innym przypadku pozwól im organizować wszystko samodzielnie (możesz wyjść lub stać z boku).

Kiedy przygotowany zostanie plan działania, pozwól uczestnikom podzielić się na grupy i wybrać liderów różnych aktywności.

Zostaw grupom przynajmniej 2 godziny na przygotowanie przyjęcia od strony technicznej.

Samo przyjęcie powinno odbywać się wieczorem. Interweniuj lub wspieraj tylko wtedy, gdy uczestnicy o to poproszą.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Podsumowanie odbywa się następnego dnia po przyjęciu. Możesz rozpocząć dzień od pokazania uczestnikom zdjęć z przyjęcia i wspólnego dzielenia się anegdotami i komentarzami / refleksjami.

Moderuj podsumowanie, tłumacząc uczestnikom, że zarówno faza planowania jak i realizacji zostaną szczegółowo przeanalizowane. Możesz rozpocząć od następujących pytań:

- Czy przygotowanie imprezy opartej na wartościach było łatwe czy trudne?
- Jak zdecydowaliście, co robić?
- Czy łatwo było znaleźć porozumienie w dużej grupie?
- Czy burza mózgów była przydatna? Czy była skomplikowana?
- W jaki sposób przypisaliście różne zadania do wykonania? (poproś różne grupy o podzielenie się planem działania)
- Czy wspólne organizowanie imprezy pomogło ci pogłębić temat „wartości"?
- Czy impreza, którą zorganizowaliście, różni się od imprez, na które zazwyczaj chodzisz / organizujesz?
- Czy jesteś / jesteście zadowoleni z efektu końcowego?

CELE ĆWICZENIA
Poznawanie otoczenia (przestrzeń/ społeczność)
Identyfikowanie konkretnych przypadków wartości wprowadzonych w życie na badanym terytorium

GRUPY / WIEK
Do 100 osób
Do 30 lat

CZAS TRWANIA
Od 3 do 8 godzin

TYP AKTYWNOŚCI
Praca w grupach na świeżym powietrzu

MATERIAŁY
Mapa okolicy papier
Długopis
Aparat

KRÓTKI OPIS

Ćwiczenie pozwala uczestnikom i uczestniczkom wyjść na zewnątrz w celu zidentyfikowania pozytywnych i negatywnych przykładów wprowadzonych wartości. Ćwiczenie pozwala lepiej zrozumieć ich praktyczne i konkretne znaczenie.

PRZYGOTOWANIE

Zidentyfikuj grupę wartości, na których chcesz skoncentrować uwagę uczestników podczas eksploracji w terenie i ćwiczenia badawczego. Przygotuj mapę okolicy. Jeżeli to konieczne oznacz obszary, na które uczestnicy powinni zwrócić uwagę. Ćwiczenie odbywa się na świeżym powietrzu. Zbierz uczestników w cichym miejscu, może być na dworze, aby wyjaśnić im cel zadania.

REALIZACJA

Ćwiczenie rozpoczyna się krótką dyskusją mającą na calu wybranie 3-5 wartości uznanych za najistotniejsze przez uczestników. Poproś uczestników o przeprowadzenie burzy mózgów w celu wybrania słów kluczy, które opiszą/wyjaśnią wybrane wartości (10-15 minut).

Wyjaśnij uczestnikom, że ćwiczenie będzie kontynuowane w formie eksploracji obszaru w małych grupach. Każda grupa będzie musiała znaleźć praktyczne i konkretne przykłady wybranych wartości, zarówno pozytywne jak i negatywne.

Podziel uczestników na małe grupy od 2 do 8 osób i każdej grupie przypisz jedną wartość. Grupy mogą wybrać samodzielnie wartość, której będą poszukiwać w terenie. Mozliwe jest, by więcej niż jedna grupa wybrała tę samą wartość. Na koniec ćwiczenia ciekawe będzie porównanie efektów pracy obu grup i zidentyfikowanie podobieństw i różnic.

Daj każdej z grup 15-20 minut na podzielenie się tym, co oznacza dla nich wybrana wartość i pogłębienie tego, co zostało już powiedziane na forum. Po pierwszych 5 minutach poproś grupy o zastanowienie się nad pytaniem: Jak/gdzie możliwe jest zaobserwowanie w społeczeństwie wartości, którą wybraliście?

Daj każdej z grup mapę okolicy (papierową lub online), długopisy, papier, aparat. Poproś uczestników o eksplorację okolicy w poszukiwaniu pozytywnych i negatywnych przykładów praktycznego zastosowania wybranej wartości i ich dokumentację.

Wyznacz czas pracy w terenie oraz miejsce zbiórki po ukończeniu zadania.

Pozwól grupie wybrać i zaplanować sposób przeprowadzenia badania w terenie. Po powrocie wszystkich grup daj każdej grupie czas na przygotowanie prezentacji do przedstawienia wyników obserwacji w terenie. Po tym, jak jedna / dwie grupy przedstawią swoje doświadczenia, poprowadź podsumowanie, zaczynając od poniższych pytań. Kontynuuj prezentacje, aż wszystkie grupy pokażą swoją pracę. Wspólnie opracujcie najlepsze i najgorsze napotkane praktyki.

PODSUMOWANIE I EWALUACJA

Na koniec ćwiczenia przeprowadź podsumowanie zaczynając od poniższych pytań:

- Co było najbardziej interesującą rzeczą, którą odkryliście?
- Czy znaleźliście coś nieoczekiwanego?
- Czy wchodziliście w interakcje z innymi ludźmi? Jak było?
- Czy łatwiej było znaleźć pozytywne czy negatywne przykłady? Dlaczego?
- Czy po zwiedzeniu okolicy zmieniła się twoja idea wartości?
- Jak przebiegała praca w grupie?
- Czy zmienilibyście coś w swoim przygotowaniu?

WSKAZÓWKI DLA PROWADZĄCYCH

Warto przeprowadzić to ćwiczenie już po realizacji innych aktywności związanych z Wartościami (np. aukcja wartości może być pomocną aktywnością w wyznaczeniu najważniejszych wartości). Ważne jest, aby uczestnicy rozumieli różne znaczenia i formy wyrażania wartości w społeczeństwie.

W ramach kontynuacji tego ćwiczenia można wybrać najbardziej interesujące i znaczące wartości dla obszaru i na podstawie przeprowadzonych badań zaplanować i zrealizować prawdziwe działania dla społeczności (ćwiczenie „Czas momento").

WARSZTATY DLA MŁODZIEŻY I TRENERÓW - DOŚWIADCZENIE TEVIP

MŁODZIEŻ - GŁÓWNE ZAŁOŻENIA

UCZESTNICY

34 uczestników z sześciu krajów

Zróżnicowani wiekowo (18-26 lat), pod względem pochodzenia i doświadczenia

RAMY CZASOWE

Rozpoczęcie: Sobota, 1 czerwca 2019 r., godz. 16:00

Zakończenie: Czwartek, 6 czerwca 2019 r., godz. 15:00

GŁÓWNE CELE

- Umożliwienie młodym uczestnikom odkrywania ich osobistych wartości oraz rozwijanie podejścia do wartości europejskich.
- Tworzenie przestrzeni do doświadczania innych perspektyw.
- Inicjowanie debaty wśród młodych ludzi, kwestionowania istniejących stereotypy, krytycznego myślenie i aktywnego uczestnictwa.
- Zwiększanie świadomości młodych ludzi na temat procesów uczenia się we współpracy.
- Testowanie metodologii wypracowanej w projekcie TEVIP i ocena jej wpływu na proces uczenia się.

PODEJŚCIE

- **Uczenie zorientowane na osobę uczącą się i elastyczność:**
  Koncentracja na osobach zaangażowanych w proces, ich potrzebach i oczekiwaniach oraz dostosowywanie programu, działań i treści do możliwości grupy.
- **Bezpieczna przestrzeń do nauki:**
  Tworzenie wspierającej i stymulującej przestrzeni do dyskusji i uczenia się, w której różnice są waloryzowane, a każda opinia jest doceniana.
- **Uczestnictwo i refleksja:**
  Promowanie aktywnego udziału w ćwiczeniach oraz czasie pomiędzy; proponowanie narzędzi do refleksji indywidualnej i grupowej.

Przebieg szkolenia

1. Logika pracy warsztatowej

Metodologia TEVIP zakłada pewną logikę i kolejność w pracy warsztatowej nad: osobistym podejściem do wartości, refleksją nad wartościami europejskimi i przenoszeniem ich do codziennego działania. Wynika to z przeświadczenia, że osobiste doświadczenia kształtują nasz system wartości. Stworzenie możliwości do identyfikowania i porządkowania osobistych doświadczeń jest niezbędne do tego, aby realnie zaangażować się w konstruktywne dyskusje o wspólnych doświadczeniach i praktykach.

Przygotowanie grupy do wymiany młodzieżowej odbyło się podczas kilku ćwiczeń, w tym aktywności mających na celu „przełamanie lodów" (np. gier imiennych), wprowadzenia do programu przy pomocy stacji, indywidualnej i grupowej refleksji na temat oczekiwań i punktów wyjścia oraz stworzenia narzędzi monitorowania, takich jak mapa nastrojów i uczenie się ze znajomymi, które odbywały się pod koniec każdego dnia. Ten blok programu obejmował również ćwiczenie integracyjne, a następnie podsumowanie współpracy i komunikacji.

2. Blok tematyczny - Wartości i ja

Zgodnie z metodologią TEVIP aktywność pt. Takie naturalne! została zrealizowana z uczestnikami wymiany młodzieżowej w celu otwarcia tematu i dyskusji grupowej na temat wartości. Aktywność obejmowała różne zadania, a uczestników zapraszano do dzielenia się swoimi przemyśleniami.

Ważnym ćwiczeniem dla szukania połączeń pomiędzy indywidualnymi tożsamościami a wartościami była aktywność Czy to kiedyś czułem/czułam? Wykorzystując osobiste historie uczestnicy dzielili się własnymi doświadczeniami i zastanawiali się nad tym, jakie wartości są obecne w ich codziennym życiu.

Z grupą zrealizowano- metodą kuli śnieżnej – ćwiczenie Top 5 wartości, aby zbudować wspólną płaszczyznę tego, co rozumiemy przez wartości i które wartości są dla tej grupy najważniejsze.

Kolejne ćwiczenia Debatowanie o perspektywach, Podbuduj mnie i Trzeba grać! Pozwoliły uczestnikom i uczestniczkom w różny sposób eksplorować i wyrażać własne wartości.

3. Blok tematyczny - Wartości i Europa

Ten blok programu został otwarty ćwiczeniem rozgrzewającym typu „walk and talk", a następnie wspólną dyskusją. Symulacja Erozja Morza była okazją do refleksji nad konkretnym dylematem opartym na wartościach w europejskiej polityce. Uczestnicy mogli pogłębić wątek poprzez analizę różnych krajowych gazet pod kątek obecności wartości w publikowanych artykułach. Ćwiczenie przeprowadzono w grupach międzynarodowych, a jego efekty zostały przedstawione na forum.

4. Blok tematyczny - Wartości europejskie w działaniu

Ten blok tematyczny został opracowany w taki sposób, by uczestnicy mogą praktycznie działać w oparciu o wartości europejskie. Pierwszym zadaniem było poprzez przygotowanie przez nich przyjęcia o tematyce wartości. Grupa została podzielona na zespoły, pełniące różne role i realizujące różne zadania związane z organizacją przyjęcia. Następnego dnia cały proces (przygotowania i samo przyjęcie) został omówiony pod kątem tego, jakie są główne wyzwania związane z przełożeniem naszych wartości na działania z innymi ludźmi.

Podczas ćwiczeń teatralnych (odgrywanie scenek) przyjrzeliśmy się konkretnym dylematom z rzeczywistości uczestników. Przed zamknięciem tego bloku tematycznego grupa została zaproszona do przemyślenia przesłania TEVIP dla innych młodych ludzi, a także do zaprojektowania i podzielenia się planem społecznego działania, które chcieliby zrealizować w swoich społecznościach po powrocie do domu.

5. Informacja zwrotna

Po każdym bloku warsztatów organizowano przestrzeń do zbierania informacji zwrotnej (np. ciche forum) po każdej zastosowanej metodzie. Pod koniec wymiany młodzieżowej zebrano ogólne informacje zwrotne od uczestników.

6. Końcowa ocena warsztatów podczas wymiany młodzieżowej

Ocenę końcową przeprowadzono z wykorzystaniem mapy efektów uczenia się, indywidualnego formularza oceny i ćwiczenia grupowe.

TRENERZY - GŁÓWNE ZAŁOŻENIA

UCZESTNICY/UCZESTNICZKI

25 trenerów/ek, nauczycieli/ek oraz edukatorów/ek młodzieży z ponad 8 krajów

Zróżnicowanie pod względem wieku i doświadczeń

Pracujący w strukturach nauczania formalnego oraz pozaformalnego

RAMY CZASOWE

Rozpoczęcie: poniedziałek, 4 listopada, 2019, godz. 16:00

Zakończenie: czwartek, 7 listopada, 2019, godz. 15:00

GŁÓWNE CELE

- Umożliwienie uczestnikom i uczestniczkom samodzielnego prowadzenia warsztatów na temat wartości europejskich, przy użyciu podejść i metodologii TEVIP.
- Zwiększenie kompetencji metodycznych uczestników i uczestniczek w zakresie aktywnego uczenia się, a zwłaszcza w prowadzeniu gier symulacyjnych lub organizowania aktywności dla dużych grup szkoleniowych.
- Wymiana doświadczeń i poglądów na temat uczenia się pozaformalnego, nauczanie europejskich wartości i doskonaleni się w roli trenera/trenerki.

PODEJŚCIE METODOLOGICZNE

- **Uczenie się zorientowane na praktykę i kompetencje -** testowanie metod w roli uczestników/uczestniczek, analiza przebiegu ćwiczenia oraz i zastanawianie się nad ich doskonaleniem.
- **Budowanie otwartej debaty na temat europejskich wartości,** ich znaczenia dla naszych społeczeństw w ogólności oraz dla naszej roli trenerów i przestrzeni edukacyjnej.
- **Zastosowanie metod aktywujących.**
- **Aktywna rola uczestników** w celu umożliwienia owocnej wymiany poglądów i doświadczeń.
- **Elastyczny plan warsztatów,** umożliwiający reagowanie na potrzeby i oczekiwania uczestników.

Przebieg warsztatów

1. Wymiana doświadczeń, środowisk i podejść do edukacji pozaformalnej

Uczestnicy zajęli się tezami o formach uczenia się pozaformalnego, roli trenera i wartościach europejskich jako przedmiotu edukacyjnego. Dla realizacji tego celu wykorzystano metodę TEVIP „Debatowanie o perspektywach", która pozwala na poznanie różnic i podobieństw w grupie.

W podsumowaniu ćwiczenia wyjaśniono uczestnikom i uczestniczkom podejście TEVIP (np. stosowanie metod nieformalnych, motywacja do zajęcia się wartościami europejskimi, rola trenera) oraz wyjaśniono metodę TEVIP „Debatowanie o perspektywach".

2. Refleksja nad osobistymi wartościami uczestników

Warsztaty „Mapowanie tożsamości" (prowadzone przez Sheri Dorn i Paolę Mongelli) koncentrowały się na indywidualnych wartościach i samoocenie uczestników. Celem było ujawnienie często nieświadomie ustalonych wartości i koncepcji oraz otwarcie umysłu uczestników na dalszy dyskurs. Jednocześnie eksperymentalny projekt warsztatu był bodźcem do myślenia nieszablonowego.

3. Refleksja and wartościami grupy

Stosując metodę TEVIP „TOP 5 wartości" utworzona została ścieżka prowadząca od wartości indywidualnych do zbiorowych lub wspólnych. Po pierwsze, każdy uczestnik wybrał wartości, które uważa za najważniejsze. Następnie utworzone zostały małe grupy i uzgodniono w nich zestaw wspólnych wartości. Wreszcie cała grupa zdecydowała się na pięć wartości, z którymi wszyscy mogą się zgodzić. W ten sposób wzmocniono poczucie wspólnoty w grupie.

Następnie metoda i jej zastosowanie w warsztatach z młodymi ludźmi zostały ocenione na poziomie meta.

4. Zaprezentowanie podręcznika TEVIP

Po zastosowaniu dwóch metod TEVIP i odpowiednich opisów ćwiczeń przedstawiony został ogólny zamysł instrukcji. Rozdziały 1 i 2, w tym dokument intencyjny zostały rozpowszechnione i omówione.

5. Testowanie metody TEVIP „Wartości a stres"

W związku z tym, że metoda ta została niedawno opracowana i jednocześnie jest w przebiegu dość złożona uczestnikom i uczestniczkom przedstawiono jej założenia i przebieg, aby lepiej kolejne punkty dyskusji w scenkach.

Podsumowanie przeszło w dyskusję grupową na temat terminu „wartości europejskie". Wskazano na potencjalnie wykluczające implikacje i nieporozumienia oraz wyjaśniony został cel naszej koncentracji na wartościach europejskich. W tym celu przedstawiono list intencyjny TEVIP i omówiono go z grupą.

6. Testowanie metody TEVIP „Konflikty Vinii Inotikańskiej"

Gra symulacyjna była drugą metodą, która została dokładnie przetestowana. Po wnioskach z gry wprowadzono definicję terminu „gra symulacyjna", specyfikę metodologiczną gier symulacyjnych w edukacji politycznej oraz porady, jak taką grę ułatwić. Sesja zakończyła się udzieleniem praktycznych porad na temat prowadzenia „Konfliktów w Unii Inotikańskiej" i udzieleniem odpowiedzi na pytania uczestników.

7. Sesja planowania szkoleń

Mając już dobry przegląd celów i metod TEVIP, uczestnicy zaplanowali własne wydarzenie TEVIP. W tym celu dostosowali zaprezentowane metody do swoich zawodowych kwalifikacji i potrzeb. Wyniki zostały przedstawione i omówione na posiedzeniu plenarnym, podczas którego uczestnicy i uczestniczki przekazali sobie opinie i dalsze pomysły.

8. Testowanie metody TEVIP „Statki kosmiczne”

W grupach uczestnicy i uczestniczki opracowywali podstawowe zasady i podstawowe wartości, na których należy ustanowić wspólnotę polityczną. Metodę tę testowała wybrana grupa uczestników. Oprócz omówienia samej metody grupa moderatorów wyraziła opinię na temat użyteczności podręcznika TEVIP.

9. Ogólna ewaluacja szkolenia

Uczestników poproszono o opinię na temat pięciu pytań:

1. Co ci się podobało?
2. Jakie jest dla ciebie kluczowe przesłanie?
3. Co mogłoby być lepszego?
4. Co zabierasz do domu?
5. Co według ciebie było najmniej użyteczne?

Projekt „Translating European Value into Practice (#TEVIP) został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu ERASMUS+, 2017-1-DE04-KA205-015011.

W pracach nad polską edycją publikacji pracowali pracownicy i pracowniczki oraz współpracownicy i współpracowniczki z Centrum Edukacji Obywatelskiej

Warszawa, czerwiec 2020

www.ceo.org.pl

ceo@ceo.org.pl

Więcej informacji o projekcie oraz materiały w różnych wersjach językowych znajdują się na stronie: www.tevip.org.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Projekt „Translating European Value into Practice (#TEVIP) został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach programu ERASMUS+, 2017-1-DE04-KA205-015011.